GIÁM KHẢO MƯỜI. — SỐ KHO 1788 MỖI SỐ: 0$02 NGÀY KHO SÁU 29 DÉCEMBRE 1922

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

HANOI

	Ha Noi	Province	Cochinchine Cambodge Laos	Etranger et Colonies Françaises	Pays étrangers
Một năm...	6$00	6$90	6$30	6$30	6$60	9$60
Các công-sở	»	8.00	8.00	8.00	9.00	»
Sáu tháng.	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	4.50
Ba tháng.	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	2.25
Một tháng.	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	0.75

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VINH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique :
TRUNG-BẮC TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

ANNONCES
Décomptées à raison de 8 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 m 065 de large
4e page. Une seule insertion. . . . 0$80 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0$18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Nghề giồng mía ở nước ta

Mía là một chất nguyên liệu để làm đường tốt thứ nhất, mà đường là một thứ thực-phẩm rất nhu-yếu cho nhân-loại trong thế-giới ngày nay; vì người ta sống về nhiệt-khí mà đồ ăn sinh nhiệt cần phải có đường. Ta thử coi những đồ thực-dụng hằng ngày, nào làm thuốc bằng đường, nào nấu-nướng gia-vị bằng đường, nào làm bánh, làm kẹo, làm mứt bằng đường, nào pha sữa, pha chè, pha ca-phê bằng đường, không mấy người trong một ngày khỏi dùng đến đường; nhất là người Âu-Mỹ lại dùng đường nhiều lắm. Cứ xem trong mấy năm tranh-chiến vừa rồi, tổng ngạch sinh sản đường ở trong thế giới giảm mất một vài phần mà giá đường đắt lên gần gấp hai trước thì đủ biết cái giá-trị nhu-yếu của nó là thế nào mà nghề giồng mía để làm đường thật rất là có lợi vậy.

Mía là một loài thực vật ở xứ nóng, những xứ lạnh không giồng được; cho nên ở Âu-châu phải giồng thứ củ cải đỏ, gần đây người Nhật bản có giồng ở Mãn-châu một thứ rau ngọt để thay chất mía mà chế thành đường; song những thứ ấy khó giồng nhiều được, và lại thành chất đường ít mà vị ngọt cũng kém; nghề làm đường vẫn phải lấy mía làm nguyên-liệu qui hơn.

Ở những xứ nóng như Nam-mỹ-châu, Nam-phi-châu, Ấn-độ và Nam-dương quần-đảo cũng đã có giồng được mía nhiều; nhưng kể tổng-ngạch nhu-yếu đường ở trong thế giới bây giờ thì nội mấy xứ ấy cung-cấp chưa đầy phần nửa; cầu cho đủ cái tổng-ngạch ấy thì dẫu giồng mía nhiều mà chế ra đường nhiều hơn nữa cũng chẳng khi nào lo thừa.

Nước ta khí hậu nóng bức, là một xứ giồng mía rất thích nghi; phàm những nơi cao ráo thoát nước như đất bãi đất đồi toàn là đất giồng mía cực tốt, mà những đất như thế, hiện ở trong nước ta, các vùng trung-du thượng-du, các miền duyên-giang duyên-hải còn bỏ hoang vô số mà khai-khẩn được hết, thành ra những đồng mía mênh mông, lò đường nghi ngút, thì cái lợi-nguyên vô cùng vô tận ấy, mỗi năm thêm được biết bao nhiêu cái số tiền thu-nhập cho quốc-dân ta.

Ôi! nghề giồng mía quả là một mối lợi lớn cho nhà nông, mà người mình nhờ được khí-hậu tốt, ruộng đất nhiều, lại rất thuận tiện về nghề giồng mía. Ta nên có sức về cái nghề thuận tiện ấy, dụng công đã dễ mà thu lợi được phong. Kìa các nước bên Âu-châu, Hoa-kỳ, Nhật-bản và Truug-hoa đều là những xứ lạnh giồng mía được ít nên ,buộc phải năm nào cũng mua thêm đường ở mấy xứ nóng về mà dùng; bên Nam-Mỹ-châu và bên Nam-phi châu nhờ giồng mía càng ngày càng nhiều mà hưởng lợi không biết thế nào mà kể. Khí hậu ta có khác gì họ, ruộng đất ta có kém gì họ, mà ta bỏ hoài bỏ phí để lợi quyền lũng-đoạn hết ở tay người.

Kỹ-giả không phải là nhà nông-học chuyên môn, nhưng vì sự ích lợi của quốc-dân ta nên cũng cứ biết đâu thì nói dây. Quả quốc-dân ta biết lo giồng mía nhiều để thu lợi, thì có mấy điều trong nghề giồng mía, trồng ta cũng cần phải lưu tâm.

1o Cách lựa giống. — Mía ở Qua oa (Java) mỗi mẫu làm được tới năm, sáu ngàn ki-lô đường, mà mía của ta xưa nay mỗi mẫu chỉ được chừng hơn hai ngàn ki-lô đường mà thôi, sự thua sút người đây là tại giống mía mình xấu. Sau này ta nên xin với sở Canh-nông Nhà-nước tìm giống mía nào thật tốt mà mua về cho ta giồng thử để dần dần cải-lương giống mía của mình.

2o Cách ép đường. — Ép đường theo lối Âu-Mỹ, dùng sức máy thì được đường nhiều mà công việc mau, theo lối ta, dùng sức trâu thì được đường ít mà công-việc chậm. Ta hãy nên thử dùng thử máy quay tay, cũng không tốn hơn tiền mua trâu cho lắm, mà bột hao nước đường, bớt phí thời-khắc, chắc có lợi hơn lối cũ của ta nhiều.

3o Cách lọc đường. — Đường đen của ta bán ra ngoài rất rẻ mà ta mua đường trắng của ngoại quốc bao giờ giá cũng cao đến quá gấp hai. Cách lọc đường trắng có lọc bằng một thứ chất hóa-học gọi là «noir animal», ta có thể thí-nghiệm để cải-lương cách lọc đường của ta, dù chưa lập được công-xưởng to, sắm được cơ-khí đủ, làm thành đường trắng để bán ra ngoài, cũng đủ được đường trắng cho trong nước ăn dùng, khỏi mua đất của ngoại-quốc.

Dám khuyên những nhà nông ta chú-ý vềnghề giồng mía cho nhiều; biên-hoạnnhững ruộng đất hoang-nhàn mà làm thành ra đồi tiền bội bạc, thật là một cái hi-vọng rất tốt cho cái tiền-đồ nông nghiệp nước ta.

T.

Âu-châu điện-tín

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 28 Décembre 1922

Hội-đồng Bồi thường

Ngày hôm thứ ba hội-đồng Bồi thường xét ra nước Đức có trái mấy khoản, thì hội-đồng đã báo trình cho các chánh-phủ Đồng-minh. Đáng lẽ hạn đến ngày 31 Décembre này nước Đức phải nộp 25.000 cái cột giấy điện, và 55.000 thước đứng gỗ xẻ. Ấy thế mà đến ngày 4 Décembre Đức mới chỉ nộp được 53,735 cái cột giấy điện, và 29.820 thước đứng gỗ xẻ. Hội-đồng đều công-nhận việc ấy, chỉ có viên đại-biểu nước Anh là không công-nhận mà thôi.

Việc nông-phố ở nước Pháp

Nhân bộ Nông-vụ có đặt một cuộc diễn-tra để thưởng những gia quyến biết siêng nghề nông phố, thì có thấy một nhà ở gần Pau kể thế làm ruộng luôn trong chín thế-kỷ nay.

Kỷ-niệm ông Pasteur

Viện Pasteur đã làm lễ kỷ-niệm ông Pasteur là người đã sáng lập nên viện ấy. Có các cụ học-sinh của tiên sinh, cùng các nhà bác-học các nước đến dự lễ. Quan Giám-quốc Millerand cũng đến dự lễ. M. Poumio đại biểu Văn-chương hàn lâm viện, M. Lacroix đại-biểu Khoa-học hàn lâm viện, M. Achard đại-biểu hội Y-học Hàn-lâm có đọc diễn-văn thuật lại công trạng của bác-sĩ. M. Sagni có thuật lại công trạng của bác-sĩ về việc nông-phố. Các viện hội-trưởng các hội Văn-học cũng có xưng tụng công-trạng của bác-sĩ. Sau cùng các nhà dự lễ có đến viếng ở nơi phần-mộ bác-sĩ. Tại giáo đường Saint Jacques Đông giáo-chủ có làm lễ cầu hồn cho bác-sĩ.

Các phái-bộ học-sinh các nước Đồng-minh đến dự lễ kỷ-niệm, thì sáng hôm thứ tư hội-đồng thành-phố Paris và học-sinh Đại-pháp đã đặt lễ nghênh tiếp tại tòa xã-trưởng Paris.

Cuộc bộ-nghị giảng hòa Đông-âu.

Tiểu-ban coi về cái vấn-đề các tiểu dân có nói rằng việc Đồng minh yêu cầu cho các tiểu dân về đạo Thiên-chúa được miễn việc đi lính, mà nước Thổ-nhĩ kỳ không chịu ưng thuận hiện nay còn bỏ chưa giải quyết xong. Lại còn một vấn đề nữa chưa giải quyết xong là cái vấn-đề giao cho viên tổng-ủy-viên của hội Vạn-quốc kiểm duyệt việc bảo bộ các tiểu dân. Sau cùng còn cái vấn-đề ấn xá các nhà luật pháp cũng chưa xét đến.

Phái bộ nước Pháp tại Úc-đại-lị-á

Tại thành Melbourne, có đặt lễ nghênh tiếp phái bộ thương mại Đại-pháp, đi hai chiếc tàu *Jules Michelet* và *Victor Hugo* đến đó.

Việc nước Ý

M. Woronski là chánh-phái-bộ thương-mại ở nước Nga ở Lausanne đã trở về La-mã. Ông sẽ điều-đình về việc lập giao ước thương-mại của hai nước Ý và Nga.

Thời-giá quốc-trái. — 3%. 59 02. — 5%. 1915-1916 76 65. — 4%. 1918 83,25. — 6%. 1920 89.

Thế-giới tân-văn

Người đàn-bà mạo hiểm nhất trong thế-giới

Trong «Lễ-hành tạp-chí» bên Pháp có đăng một bài kỷ-thuật của một người thông tin viên ở Nữu-ước nói rằng: Người Mỹ thường gọi Lilian Boyer, nữ-sĩ là người đàn-bà mạo hiểm nhất trong thế-giới. Một hôm, tôi được nhà người bạn đồng-nghiệp ở Nữu-ước thời-báo giới-thiệu, đi thăm nữ-sĩ ở trường máy-bay Long Island. Khi tôi mới đến, nữ-sĩ đương sửa soạn ra đi, khẽ đợ tay chào tôi, rồi tiếng Pháp rằng: «xin ngài chịu phiền đợi tôi ở đây nửa giờ đồng hồ, sẽ xin trở lại tiếp ngài.» Nói rồi, lên một cái xe hơi, chạy đi thật mau. Người bạn tôi bảo tôi rằng: «Đàng đây coi, chán-ta sẽ được trông thấy nữ-sĩ lần trời, thú lắm!» Người bạn tôi vừa nói dứt lời, đã nghe có tiếng phành phành ở trên đầu, ngửa cổ lên trông thì thấy một chiếc máy bay, cách đất chừng hai mươi thước; nước hai phát đồng-hồ, cái máy bay trên không bay kịp ngang với cái xe hơi của nữ-sĩ ngồi ở dưới đất, nêm xuống một cái thang dây; nữ-sĩ đương ngồi trên xe hơi, nhảy tót lên cái thang dây mà leo nhảy mất đi đến trên máy-bay. Ngay lúc ấy lại có một chiếc máy bay khác liệng quanh cái máy-bay nầy, trong có một người thợ ảnh chụp ảnh bằng điện, đương thu lấy cái tiến kịch hành tâm động phách đó để cống hiến cho người đời. Nữ-sĩ thì ngồi ở trên cái cánh dưới máy bay, lần lần quấn cái thang dây xếp vào trong máy, xong rồi lại leo lên cái cánh trên máy, đứng cũng trên đó, không bấu bíu vào đâu cả, lại chạy thật mau một vòng theo bề dài cái cánh trên máy. Tôi chiêm kính vọng viễn trông khiếp hoảng quá, lắm bầm nói: Người này chết tới nơi mất. Bạn tôi nói: Đừng yên, sẽ thấy còn khiếp hoảng hơn nữa! vừa dứt tiếng nói, tôi đã hồi hoảng kêu rằng: «Thôi chết, nữ-sĩ ngã rồi! «Bạn tôi cười nói: «Đừng có quảng mắt.» Tôi cứ chăm chăm không rời, mới biết nữ-sĩ giỏng một cái dây gang xuống, dây nhỏ như sợi tóc, chỗ xe trông không thấy được; cuối giây có đóng cây, nữ-sĩ vịn vào đoạn cây, đánh đu lăng-lăng, đánh đu chân, lại nắm lấy giây, rồi thẳng bề chân leo lên leo xuống; máy bay chạy liệng mau tí, làm cho tôi sợ toát cả tâm thần. Sau nữ-sĩ đứng bỏ, máy bay mới xuống đất; chừng tôi cũng đi xe hơi tới đó; nữ-sĩ lấy tay vẫy chừng tôi nói: «Các ngài trông thú không?» Tôi nói: «Thú ư? Có hoảng mệ người đi thì có. Tôi không ngờ một người con gái hai mươi hai tuổi mà sinh nhai về cái nghề mạo hiểm gớm đến như thế!» Tôi lại hỏi nữ-sĩ rằng: «Đương lúc đi đứng ở trên cái cánh máy bay bay cách mặt đất năm sáu trăm thước, có thấy run sợ gì không?» Nữ-sĩ nói: «Tôi chẳng thấy gì khác, đương lúc ấy tôi trông ra ngoài trời hoặc nhòm sang cái máy bay bên cạnh, lúc ấy tôi cũng quên không biết thân tôi là ở đâu nữa.»

Nghe nói mỗi lần nữ-sĩ diễn nghề như thế, công-ty điện-ảnh phải chịu phí cho nữ-sĩ hàng vạn đồng vàng Mỹ.

Hội-đồng Chính-phủ

Bài diễn-văn của quan quyền Toàn-quyền (Tiếp theo)

Việc kinh-tế

Nghề làm nông bao giờ cũng là cái căn-bản cho nền kinh-tế của Đông-pháp. Gạo thóc của Nam-kỳ xuất-cảng năm nay không được nhiều bằng năm ngoái, điều ấy là một điều tất nhiên, vì xưa nay không mấy năm gạo thóc xuất cảng được nhiều như năm 1921. Nhưng số gạo xuất cảng về năm 1922 đem so với số thóc gạo xuất cảng về năm 1921 thì cũng chẳng kém là mấy. Vả nếu đem số thóc gạo xuất-cảng trong ba tháng đầu năm 1922 so với số thóc gạo đó đồng trong mười năm về trước, thì thấy thóc gạo của Đông-pháp sản-sản vẫn là một ngày một tăng lên. Còn như giá thóc gạo năm nay cũng không bằng giá mấy năm trước, chẳng là giá về cuối năm ngoái, nhưng giá về sau tháng đầu năm nay, số tụ cũng còn là cao hơn giá năm ngoái. Về giá đồ-đồng năm 1922 và năm 1921 xem ra cũng không cao hạ hơn nhau mấy.

Cà phê của ta thì giá năm nay cao lên nhiều, dầu tinh ra quan tiền hay đồng bạc cũng vậy, mà cà-phê giồng ở các nơi, xem chừng cũng tốt lắm.

Cao-su năm nay giá vẫn còn hạ lắm. Chánh-phủ Đông-pháp vẫn gia công giúp đỡ các nhà giồng giọi cao-su ở Nam-kỳ, song Chánh-phủ Đông-pháp cũng chỉ có thể giúp được đến thế là cùng. Nay chỉ còn trông mong chánh-phủ Thượng-quốc xét xem có thể đặt thuế nhập-cảng về cao-su ngoại-quốc đem vào Thượng-quốc, khiến cho cao-su của Thuộc-địa có thể cạnh-tranh được với cao-su ngoại-quốc chăng.

Hồ-tiêu, dừa, lúa ngô, thuốc-lá của Đông pháp ta mỗi năm cũng bán được ít nhiều. Mới đây ở Nam-kỳ mới mở một nhà máy đường rất lớn, chắc rằng nhờ đó việc giồng mía có thể mở mang lên được nhiều. Các nhà tư-bản thượng-quốc hiện nay đương lưu tâm đến việc giồng bông, có lẽ nay mai sẽ mở nhiều trại bông lớn ở Cao-mên. Các nhà kỹ-nghệ thượng-quốc cũng đương trù tính việc mở trại giồng dâu, và dụng máy chế các vật liệu, hiện nay phải mua của ngoại-quốc.

Về phần Bảo-hộ Đông-pháp, thì kỹ-nghệ một ngày một thêm tiến-bộ. Năm nay là năm thứ nhất mà các nhà than ở Bắc-kỳ lấy được một triệu tấn. Trong số ấy thì 600.000 tấn đem bán ở ngoài, còn 400,000 tấn thì dùng ở bản-xứ. Tuy rằng than sinh sản hơn được mọi năm bao nhiêu toàn là tiêu thụ ở bản-xứ cả, ấy thế mà xem ra kỹ nghệ bản-xứ mua than cũng khó lắm, như vậy thì biết rằng kỹ-nghệ phần khởi lên nhiều. Thị-giả kim-khí ngày nay đã cao lên và các mỏ lại sẽ làm việc như cũ. Hiện nay thì mỏ kẽm đã bắt đầu làm việc, còn mỏ thiếc, mỏ sắt, mỏ vàng và mỏ bạc cũng sắp lục-tục mở dần. Mọi việc trong trường kinh-tế đều có quan-hệ mật-thiết với nhau, kỹ-nghệ đi phát-đạt thì thương-mại cũng nhờ đó mà phần-hưng lên. Vì vậy, tuy rằng số thóc gạo xuất-cảng về năm nay không được bằng mọi năm, nhưng số thương-mại về 9 tháng đầu cũng được 1.743 triệu, nghĩa là cũng xấp xỉ với số thương-mại của năm trước. Số xuất-cảng giảm đi, nhưng số nhập-cảng tăng lên, cho nên số thương-mại tổng cộng cũng gần bằng năm trước. Số nhập-cảng tăng lên phần nhiều là hàng hóa mua của thượng-quốc cả, như vậy thì cũng chẳng có gì là thiệt hại.

Nền kinh-tế đã được phát đạt, tất là các công trình công ích cũng mở mang lên nhiều. Thực thế các đường bộ hiện nay đã được 28.000 kilomètres, và các đường sắt hiện đã được 2000 kilomètres, đến năm nay lại mở mang lên nhiều. Ở Bắc-kỳ, Trung-kỳ và Cao-mên chánh-phủ lại bắt đầu thực hành cái chương trình về việc dẫn thủy nhập điền vừa, Các hải cảng Saigon Haiphong Tourane Prom-penh cũng mở mang thêm, ở Nam-kỳ, có đào con kinh, sông để khiến cho các xứ bỏ hoang cũng có thể giồng giọt được.

Các thành-phố cũng sửa sang lại cho hợp vệ-sinh hơn trước.

Chánh-phủ lại còn lưu tâm về việc đi chơi các sở quan về việc du-lịch khiến cho sau này Đông-pháp cũng có thể thu được các mối lợi như là Ấn-độ và Nhật-bản. Và một khi có nhiều khách đến thăm cũng lại một điều đại ích cho nền kinh-tế nữa, vì hễ đến đâu trong trăm nghìn người đến thăm xứ ta, sau này chẳng có một người đem tư bản đến cho ta; Về việc ấy chánh-phủ vẫn gia công khuyến-khích các tư gia trong việc lập nên các khách-sạn cho nhiều. Ngoài việc kỹ-thành-phố còn tu bổ nhiều nữa, khiến cho sau này Đông-pháp cũng được vào trong cái hành-trình của các nhà du-lịch ngoại-quốc.

Sau nầy Đông-pháp ta được nhờ đường thủy tiện lợi, lại có đường vô-tuyến điện, đường không trong vân tải, cũng là các kinh tế dụng-cụ linh xảo, thì Đông-pháp ta cũng chẳng kém gì các xứ văn-minh Âu-Mỹ ngày nay.

Quan quyền Toàn-quyền bảy tỏ mọi lẽ về việc kinh-tế, thì ngài kết luận lại lời lẽ rất hùng hồn. Đại ý ngài nói: Ngày nay Thái-bình-dương đã thành ra cái trung-tâm điểm về đường chính trị và về đường kinh-tế. Mà Đông-pháp ta lại cái cơ sở thế lực của Đại-pháp ở cõi Thái-bình-dương nầy, sau nầy chắc là cái địa vị của Đông-pháp ta một ngày một lớn mãi lên vậy. Nên chi nên mong rằng nghị-viện chóng ưng chuẩn cái chương trình khoáng-trương cái nguyên của quan A. Sarraut, cái chương-trình ấy mà đem ra thực-hành, thì chẳng bao lâu mà tài nguyên của Đông-pháp có thể khuếch trương đến hết được, lúc bấy giờ Đông-pháp sẽ đến ngày rất là phát đạt thịnh vượng vậy.

X.

Tụ do diễn đàn

Một điều làm ngăn trở cho việc học ở chốn thôn quê ta ngày nay

Có một điều làm rất ngăn trở cho việc học ở chốn thôn quê ta ngày nay, mà khiến cho ông thầy ở chốn học-đường ấy, sáng nào khi mở quyển sổ ra Gọi tên ra, cũng phải ẩn hai tay vào ngực mà thở dài một cái, rất là phiền não.

— Điều ngăn trở là cái gì? là học-trò hay nghỉ học. — Tại sao?...

— Tại ông thầy không biết dẫn dụ cho chúng nó cái hay cái lợi cái vẻ ra cho chúng và làm ngăn trở cho sự học nữa, hay tại hay nghỉ học đó chăng?. — Thưa rằng không, nếu nghỉ thế thì oan lắm!... Tiện-phận đã hết sức để dạng lo nhỏ, bảo ban dẫn chân tại kẻ tốc cho học-trò hiểu về sự thiệt hại, không kẻo lại được, bởi sự hay nghỉ học như thế nhiều lắm lắm rồi. Mà xét kỹ ra thì quả thực sự hay nghỉ học cũng không phải là tại học-trò. Vì phần nhiều chúng đã biết suy nghĩ mà nghe lời giáo-huấn cần ông thầy. — Tiện-nhân đã từng thấy một vài người cha mẹ học-trò nói rằng: «Thưa ngài, thằng cháu nó nóng lắm. Hễ hai ba lần nó bảo nó ở nhà mà chiều vì có gió, bận thế mà nó cứ tìa lỉa cắp sách đi học. Ngài trông thế!...» Ấy đại để như thế, còn nhiều lẽ khác nói chẳng xiết, đã làm chướng-gỡ oan cho thầy trò nhỏ mọn chúng tôi ở chốn quê mùa này rằng: Không phải tại thầy; cũng không phải tại trò; mà chính là tại cái gia-đình giáo-dục của học-trò chưa hoàn-toàn mà thôi vậy. Ngán thay! Lại thường nghe thấy cha mẹ học-trò nói với chúng rằng: «Mày đi học ngày hôm nay chẳng chẳng để trang». Biết rằng phần nhiều người nói quá ta cho con đi học cốt vụ danh lắm; còn mong ở hai chữ khoa cử, mà vì rằng cái hư-vọng ấy nay khó đạt được mục-đích, nên bỏ thành ra chẳng nên. Cứ nào hỏ có biết rằng: thời buổi nầy và mai hậu đâu đi học để làm đến chức có cối ở bái chữ khoa cử đâu?

— Có cối đi học để làm trong như xưa đâu? — Ông thầy đem lời ngọt ngào khuyên nhủ trò hãy lo thi học lại cho là nối viễn-vông vô-lý mà thôi. Nghe như vị nghe câu: Lại nghĩ là ông thầy cần lợi. Có-động lấy công học-trò để được nhiều hàng gì chăng? Nên họ tự-nhiên không thiết đến sự đôn-đốc cho của trẻ chăm đi học. — Tội nghiệp cho ông thầy. Ghi mọ học-trò đã có ý cho con mình nếu học đi sự làm phiền cho ông thầy như thế, thì ông thầy

Ngân-hàng Đông-pháp
Société anonyme
Capital entièrement versé : 20.000.000 de francs
Siège social à Paris
Succursales et Agences à Hanoi, Haiphong, Tourane, Saigon, Phnom-penh, Vientiane, Pakhoi, Canton, Hankow, Shanghai, Calcutta, Bombay, Colombo, Singapore, Londres, Lyon, Marseille.
Agences à Nam-dinh, Vinh, Dong-hoi, Quinhon, Nhatrang, Bassac, Kompong-cham, Battambang, Pursat, Kompong-chnang, Kompong-thom, Siemreap, Takeo, Kampot, Kratie, Stungtreng, Thakhek, Savannakhet, Pakse, Attopeu, Luang-prabang, Paklay, Xieng-khouang, Tchepone, Muongsing, Muongsai, Phongsaly, Laokay, Yunnanfou, Mongtze, Kunming, Tongchuen, Tchongking, Chefoo, Tientsin, Hongkong, Manille, Yokohama, Kobe, Moji, Shimonoseki, Osaka, Nagasaki, Tokio, Bangkok, Penang, Batavia, Samarang, Surabaya, Medan, Sabang, Rangoon, Karikal, Pondichery, Mahé, Yanaon, Colombo, Jaffna, Galle, Kandy, Nouméa, Papeete, Tahiti, Wellington, Auckland, Sydney, Melbourne, Brisbane, Adelaide, Perth, Fremantle, Port-Darwin, Townsville, Port-Moresby, Thursday-Island, Vancouver, Victoria, Seattle, Portland, San-Francisco, Los-Angeles, New-York, Chicago, Boston, Philadelphie, Montreal, Buenos-Aires, Rio-de-Janeiro, Santos, Tananarive, Majunga, Diego-Suarez, Tamatave, Fort-Dauphin, Tuléar, Nossi-Bé, Mayotte, Djibouti, Obock, Dire-Daoua, Addis-Abeba, Aden, Beyrouth, Damas, Alexandrie, Le Caire, Port-Said, Suez, Tunis, Bizerte, Sousse, Sfax, Gabès, Djerba, Tripoli, Casablanca, Rabat, Fez, Mogador, Marrakech, Oujda, Tanger, Algésiras, Gibraltar, Marseille, Lyon, Paris, Londres, Hambourg, Berlin, Francfort-sur-le-Main, Milan, Rome, Naples, Gênes, Venise, Trieste, Barcelone, Madrid, Lisbonne, Porto, Amsterdam, Anvers, Bruxelles, Genève, Zurich, Bâle, Vienne, Prague, Budapest, Belgrade, Bucarest, Varsovie, Constantinople, Smyrne, Salonique, Athènes, Le Pirée, Alexandrie, Le Caire, Port-Said, Suez, Tunis, Bizerte, Sousse, Sfax, Gabès, Djerba, Tripoli, Casablanca, Rabat, Fez, Mogador, Marrakech, Oujda, Tanger, Algésiras, Gibraltar, Marseille, Lyon, Paris, Londres, Hambourg, Berlin, Francfort-sur-le-Main, Milan, Rome, Naples, Gênes, Venise, Trieste, Barcelone, Madrid, Lisbonne, Porto, Amsterdam, Anvers, Bruxelles, Genève, Zurich, Bâle, Vienne, Prague, Budapest, Belgrade, Bucarest, Varsovie, Constantinople, Smyrne, Salonique, Athènes, Le Pirée.
Toutes opérations de banque et de change.
Ouverture de comptes de dépôts à vue et à terme.
Escompte et encaissement de tous effets de commerce.
Ouverture de crédits documentaires.
Avances sur titres et sur marchandises.
Prêts hypothécaires.
Location de coffres-forts.
Service de chèques de voyage.
Service de virements télégraphiques.
Service de recouvrements de coupons.
Service de transports de fonds.
Service de transports de matériaux précieux.
Service de transports de marchandises.
Service de transports de voyageurs.
Service de transports de bagages.
Service de transports de colis postaux.
Service de transports de dépêches.
Service de transports de journaux.
Service de transports de livres.
Service de transports de revues.
Service de transports de périodiques.
Service de transports de brochures.
Service de transports de prospectus.
Service de transports de catalogues.
Service de transports de tarifs.
Service de transports de horaires.
Service de transports de plans.
Service de transports de cartes.
Service de transports de dessins.
Service de transports de photographies.
Service de transports de gravures.
Service de transports de lithographies.
Service de transports de typographies.
Service de transports de reliures.
Service de transports de papeterie.
Service de transports de fournitures de bureau.
Service de transports de matériel d'imprimerie.
Service de transports de matériel de reliure.
Service de transports de matériel de papeterie.
Service de transports de matériel de fournitures de bureau.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng cho Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (All microfilms out at Đại học Cornell)

biết chiều họ làm sao được. Xem như các trường tỉnh thì sự học rất là điều hòa. Kỳ thật nhà trường rất có giá-trị. Các mẹ học-trò ganh đua nhau mà đón-đốc cho con mình đi học. Khi nghỉ hè thì lại bắt con đi học tư để không sau này tranh khôi đoạt giải. Vui vẻ thay! Ấy đấy..... cái gia-đình giáo-dục ở tỉnh thành như vậy thì giúp cho học-đường giáo-dục biết bao! và liệu còn có cậu nào lười biếng nghỉ học luôn như ở nhà quê chăng? Khi bắt hạnh ốm đau phải xin chữ quan thầy-thuốc sát thực mới được nghỉ học; bằng tự mình mà nghỉ thì sẽ phải trục xuất ngay hoặc là nghiêm phạt. Trường nhà quê chúng tôi có được vậy không nhỉ? Không dám nói cả, song phần nhiều trường giá có được học-trò thì có lẽ đuổi hầu hết. Cho nên ông thầy phải đành lòng hợp bọng lắc đầu mà cố gắng theo đuổi cái nghề khó khăn và bạc bẽo của mình mãi mãi...

Một phương-diện làm cho cha mẹ học-trò nhà quê sinh chán mà chênh mảng về sự tân-học nữa, mà xưa nay các báo-quán đã cổ-động đến luôn, là sự bãi thi tuyển và sự ít dùng chữ quốc-ngữ trong việc cai-trị các dân làng. — Ôi! Cha mẹ học-trò còn chênh mảng như kèo dực vênh thì chúng còn chăm sao được mà chẳng nay nghỉ mai nghỉ. Xét kỹ ra thì nếu lỗi: hay nghỉ học có phải là tại học trò thì khó gì mà ông thầy chẳng chữa được? Luật pháp nhà trường sao chẳng trừ-khử được! — Khốn thay! sự đó lại tại những người để ra học-trò và nuôi nấng chúng thì còn hoàn-cầu nhãng cái óc già lẩy làm sao được nữa! — Thực, không phải nói ngoa, chỉ vì cha mẹ học-trò nhà quê làm cho chúng hư không còn coi sự học ra gì nữa! và kỷ-luật nhà trường cũng ra hư ứng nữa nốt. Câu nói: « Con hư chỉ tại cha mẹ » thật là đích thị. — Vậy thì tiện-nhân nảy đám trộm nghĩ rằng: *sự học-trò hay nghỉ học* là tại:

1° Cái gia-đình giáo-dục của học-trò nhà quê còn khuyết-điểm.

2° Sự học mà không thi cử và chữ quốc-ngữ ít lợi dụng ở trong hương-thôn.

Và *sự học-trò hay nghỉ học* thì đến lần nó, lại làm nguanh trở cho sự quốc-dân giáo-dục mà chánh-phủ vẫn ra sức vun trồng ở chốn thôn-quê từ ngày nay vậy.

Trợ-giáo, Trần-đức-Sinh

Đoản-thiên tiểu-thuyết

Cái bả phong-lưu

Gió xuân hiu hắt, cây cỏ tốt tươi, hoa kia đua nở, chim nọ véo von, muôn vật đem đêm như giục khách nhìa vui cùng cảnh tạo.

Một buổi tối nhân du xuân ngoạn cảnh, lang thang một mình ở nơi thôn giã, bỗi cảnh đồng nay sang cảnh đồng khác, lúa mọc một màu xanh ngắt. Thỉnh thoảng nổi cơn gió thì bắt thấy nghiêng mình như chào hỏi khách xa.

Ngắm cảnh sinh tình, nghĩ đến thân ta bỗng nhiên xúc cảm. Ta nay tuy công đã thành, danh đã toại, cũng là may cho ta qua khỏi bước chông khó khăn. Nhưng biết đâu rằng sự phong lưu phú quí ở đời chẳng qua như giấc mộng hoàng lương, cảnh là như đám mây bay, như cơn khói tỏa. Lo thay mà lại sự thay! Thói thì chẳng liều phó thác cái thân hèn cho tạo hóa; cho thanh cao ta được thanh cao, bắt phong trần ta cũng chịu phong trần, cỗi sao cái thân cho trong sạch. Nghĩ vơ, nghĩ-vẩn sực đi đến một cái nhà tranh, vách nát, trong có tiếng ồn ào. Trông vào thì bèn lẻ, lo thơ vài cái ghế cũ, cái giường đổ, bèn hỏi hai dãy học trò nhỏ học viết rất nghiêm trang.

Đương lò mò xem xét, bỗng nhiên có tiếng người gọi tên tôi, thì giật mình kinh ngạc. Nhìn lâu mới biết là cậu V. đồng học với tôi khi trước, con quan phủ tỉnh B. Cùng nhau tay bắt mặt mừng, cậu mời tôi vào nhà xơi nước. Bỗng lỏ đánh mười một giờ, cậu V. cho phép học trò về. Ai nấy đều vâng, xếp sách vở ra đến cửa, e lạy thầy ạ » trông rất có lễ phép. Lúc đó cậu cùng tôi chia ngồi chỗ khách mà nghỉ, cậu sai người đem nước. Tội ngẫm trong nhà bết chỗ nảy sang chỗ khác toàn thị những đồ đạc tối tân, hỏi thưởng lại khi trước tôi và cậu chơi nhà thì khác nhau hẳn.

Xưa kia đường đường mặt cậu công tử quần nọ áo kia, nhà cao cửa rộng, kẻ hầu người hạ tấp nập. Mà nay sao hẩn bách, quần áo tả tơi nhà thì chật hẹp trông rất là thảm đạm. Đương phân vân nghĩ ngợi, nước đã bưng lên, cậu vừa rót nước, vừa hỏi sự thể từ khi tôi xa chốn học đường. Tôi nhất nhất thưa chuyện cậu nghe và cũng cho cậu biết tôi đã có chốn an thân. Cậu nghe câu sau nảy không có vẻ mừng cho tôi thì cho, lại lộ nét sầu ra ngoài mặt. Tôi đoán rằng, chắc cậu công danh lỡ bước hay có điều gì nỗi ức ở trong. Cậu thấy tôi nói thế, động đến tâm can chăng. Tôi liền đánh bạo mà hỏi rằng. « Bác bây giờ tuổi đã kịp ra gánh vác việc đời trước là ích nhà lợi nước, sau nữa là thì thỏ tài năng cùng thiên-hạ; lẽ nào đang tuổi thiếu-niên anh tuấn, bác lại chịu khuất thân ở nơi cỏ-lậu mà bỏ công việc nặng nề ở đời không hề gánh góp hay sao chắc rằng nỗi riêng còn mắc mối tình chi đây? Có thể nào bác cho em biết, họa may em có thể làm tiêu sầu cho bác ít nào chăng?

Tôi liếc trông dung nhan cậu có vẻ buồn rầu, ra dáng nghĩ ngợi, cậu thấy tôi nói xong thì cười gượng rồi cái mặt xoắng không nói câu nào, xét kỹ cái cười của cậu như pha chút mùi cay đắng, cậu mặt ủ mày chau, đơm đớm nước mắt, cái tiếng trả lời tôi: Bác có bụng hỏi đến, em đâu dám giấu. Tự xét thân em chẳng khác thân thừa, nói ra hổ lấy cả nói giống.

Từ khi lớn lên, cha mẹ cho ăn đi học, những mong con sau nảy nên người tài đức. Ai ngờ đâu cô lớn không có khôn, đến sách trễ cái đua sự ăn chơi, chẳng nghĩ gì đến « thi giờ là tiền bạc, hết ngày nọ sang ngày kia tháng nảy qua tháng khác, rong ruổi cái thân trên con đường gai góc chỉ nối chơi cho liều chân hoa chẻ, cho lẫn lóc đá cho mẻ mẩu đời. Bây giờ bác chiếu cố nghe chuyện em, em cũng nhân lúc nảy mà giải bày iâm sự; khác nào một cái gương cho cùng chúng soi, khỏi tự đem mình vào bẽ khổ.

Từ khi song thân em kế nhau về miền cực-lạc, em gác việc bút nghiên về quê nhà trông nom điền sản. Của cải gia tài bao nhiêu bết thảy về tay em tôn nhận. Cha mẹ mất đi, nào ai dạy đỗ khác nào như thuyền không lái tha hồ đợp ngang còn sợ si ngăn cấm. Cầu cái tiêu phá, có tưởng đâu lúc vui còn có lúc buồn, mạnh khỏe còn nẩy ra tốn ốm đau. Chẳng may lại gặp phải vài ông bạn bất lương, cần cái vì thế lại càng dễ bao mồn lắm nữa. Các ông ấy hết sức tân tình rịnh nọt, nào là « Người đời là phải ăn chơi cho đã mọi mài mới là người tao nhã »; cậu là con quan nên sử rộng với thiên hạ thì họ mới không khinh được, và cậu lại là người hào-phóng, một vài chục nhưa mấy may cái rác, thấm thía vào đâu ». Đó là những lời các ông bạn qui hóa xui em. Nay tiền vài chục, mai lại một trăm; dần dần đến cầm ruộng, bán nhà nuôi những đồ súc-sinh ấy.

(*Còn nữa*). Hoàng-đình-Phụng.

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 29 Décembre nảy, giá bạc ở kho Nhà nước định là 7 f. 25

Bệnh trạng quan Toàn-quyền Long. — Theo như điện-tin ở Colombo gửi về ngày 27 Décembre thì bệnh tình quan Toàn-quyền Long đã đỡ hơn trước, có thể mong rằng chỉ nay mai thôi bệnh thuyên.

Lễ kỷ-niệm bách chu niên Pasteur tiên-sinh. — Vì những lẽ riêng cho nên ở bên Pháp định hoãn việc làm lễ kỷ-niệm bách chu niên Pasteur tiên-sinh đến đầu sang năm. Vậy ở Đông-pháp việc làm lễ ấy cũng hoãn lại, vào ngày nào thì sẽ định sau.

Nay chỉ biết rằng buổi lễ kỷ-niệm nhà bác học trứ danh ấy sẽ có quan Toàn quyền đến chủ-tọa và quan Học-chính tổng-trưởng Joubin sẽ mở một cuộc đi Sa-huỳnh để lịch-sử và sự nghiệp Pasteur tiên-sinh.

Tối hôm nay, hồi 8 giờ rưỡi thì quan bác-sĩ Lafont cũng đến thuyết tại trường Thái-y-viện về sự-nghiệp của tiên-sinh. Các sinh-viên ban Thái-y và ban Bào-chế sẽ làm một tiệc á âm-banh ở trong bệnh-lí ấy.

Quan Détieux thăng Thống-đốc Thuộc địa. — Chiều theo chỉ-dụ quan Giám-quốc ngày 26 Décembre quan Tài-chính tổng-trưởng Détieux được thăng Thống-đốc thuộc-địa hạng ba và vẫn lưu nhậm chức Tài-chính tổng-trưởng như bây giờ.

Quan bác-sĩ Le Roy des Barres đã về Hanoi. — Quan bác sĩ Le Roy des Barres, chánh sở Y-chính Bắc kỳ đi công cán tại Xiêm la đã trở về Hanoi sáng hôm nay, hồi 7 giờ, Ngài đi ô-tô từ Saigon ra thẳng đấy.

Cụ Võ-Hiển Tôn-thất-Hân hồi hưu. — Có tin rằng cụ Võ-Hiển Tôn-thất-Hân, Hình-bộ thượng-thư vì qui thể không được mạnh mẽ mà xin hồi hưu.

Cuộc sổ số giúp xã Chavignon — Cuộc đánh số lấy tiền giúp xã Chavignon bên Pháp thì nay hoãn đến ngày 31 Janvier 1923 mới mở số.

Hội-đồng Canh-nông. — Trong những vấn-đề bàn tại phòng Canh-nông ngày 21 Décembre vừa rồi thì nên thuật lại những việc nảy:

Việc hiếm bạc con. — Các ông hội-trưởng các hội Canh-nông và Thương mại trong xứ có xin làm thêm bạc con cho đỡ thông thì nay chính-phủ đã gởi sang một chiếu rồi. Nay lại đặt thêm một đồng 5 xu bằng kền (nickel) chừng một tháng nữa thì tới nơi.

Việc bàn cải hội-viên phòng Canh-nông. — Hội-đồng có làm đơn thỉnh-cầu sửa đổi lại cách tổ-chức phòng Canh-nông. Trong những việc xin sửa đổi ấy thì có việc bàn cải các hội-viên Annam, tăng số hai ông lên năm ông chứ không do Chính-phủ chọn các quan tại chức mà bổ ra nữa. Những người ứng cử thì sẽ kén trong những điền chủ lớn, và mỗi huyện được một người đi bầu cử. Năm ông thì một ông làm đại-biểu cho phía Bắc Trung-kỳ, còn 4 ông nữa thì làm đại-biểu cho 4 hạt ở Bắc-kỳ. Những người ứng cử phải biết chữ Pháp, ứng đối bằng tiếng Pháp.

Việc tăng tiền cước xe-hỏa. — Về việc tăng tiền cước xe hỏa thì Hội đồng đồng thanh phản đối, vì cứ theo như giá bây giờ thì đã quá, nhất là phản đối về cái số 2 p. 50 phạt những người đang ở hạng nảy đổi lên hạng khác. Vậy Hội-đồng nhờ quan Thống-sứ chuyển đạt tới ấy xin rằng từ nay trở đi lệ cũng hỏi ý-kiến các phòng Canh-nông và Thương-mại thì xin chớ có làng giá.

Ai còn muốn mua lịch? — Bản quán xin có lời kính cáo để các ngài biết cho rằng: Từ khi bản-quán đã hành các thứ Lịch sang năm, được nhiều các giới hoan nghênh b, nên tiền thu rất chóng, hiện nay đã hết cả. Vậy nay bản-quán xin đính nhận những thư các nơi gởi về hỏi mua, các ngài có lòng hạ cố xin lượng biết cho. Đa tạ.

Lễ phát thệ. Sáng hôm nay, tại tòa Thượng thẩm, quan Biện-lý Bauraens tòa án Haiphong cử đi làm chức chánh tòa án lãnh-sự ở bên Tàu làm lễ phát thệ để nhận chức.

Khánh thành nhà Bảo-anh — Chiều hôm qua, hồi 4 giờ, nhà Bảo-anh tức là nhà nuôi các trẻ con vô thừa nhận ở sau Giám đã làm lễ khánh thành.

Các quan chức và thân hào chung các bà các cô ở thành phố đều thảm đông lắm. Có quan Thống sứ Monguillot cùng với quan Chánh văn-phòng Alberti, quan nguyên Khâm-sứ Tissot, quan Thiếu Hoàng-trọng-Phu; quan Công sứ Delamarre, quan Cai-trị Poulin, Đồng lý phủ Thống-sứ, quan cai trị Dougeet phủ Toàn-quyền, các quan đốc học Mus, và Hiérol'z. M. Vilkin chủ sự tòa Đốc lý vân vân cùng các đại biểu báo quán Tây Nam.

Ở cổng nhà Bảo-anh thì có các bà các cô đứng quyên tiền và bán hoa để lấy tiền giúp cho hội.

Lúc quá 4 giờ sau khi các quan tới nơi thì M. Nguyễn-qui-Toản đốc trường Thể-dục, phó thư ký hội Khai-trí, có chân hội-đồng hội trợ sự hội Bảo-anh có đọc bài sau nảy:

Bẩm quan Thống-sứ
Thưa các bà, các ông

Tôi xin thay mặt hội Việt-Nam Bảo-anh nói vài lời để cảm ơn các ngài đã đến đông đủ lễ khánh-thành ngày hôm nay. Các ngài đến đây đã tỏ rằng: các ngài chú ý đến việc của chúng tôi làm, công việc từ-thiện, là một công việc lớn làm phúc, và là một việc xã-hội đồng-tâm.

Công việc từ-thiện là vì cốt giúp những trẻ con, những đứa bé vô thừa-nhận, về đường vật-chất cũng về đường luân-lý. Công cuộc làm phúc nảy, cốt là nhờ lòng hải-hà của các ngài, càng lòng quản-cố của Chính-phủ thì công việc mới chu đáo được; việc đồng-tâm nảy, là vì người ta trong xã-hội, bất kỳ hạng nào phải nào, cũng đồng-tâm hợp-lực mà cứu với những trẻ con ra khỏi vực khốn khổ! Mà nuôi nấng dạy-dỗ chúng nó cho thành người thợ giỏi Làm như vậy, thì đã tỏ rằng: những sự khổ-sở đau đớn của kẻ nảy, không có thể nào, không cảm cái lòng bác-ái của kẻ kia!

Nếu không như thế, sao ta đã từng thấy người Việt-Nam quyên tiền giúp những người tai cực trong cuộc đại chiến tranh vừa rồi, và giúp xã Chavignon, giúp hội Hồng-thập-tự, và giúp các cuộc từ-thiện khác nữa.

Vì có mối đồng tâm ấy để cứu giúp những sự khốn-khổ ở bên Âu-châu nên hôm nay giờ thành ra một mối đồng-tâm mới, để giúp đỡ cứu-mang những trẻ con Việt-Nam vô thừa-nhận bỏ-côi và nghèo khổ. Người Pháp, người Nam cùng một lòng làm phúc lập nên nhà Bảo-anh nảy, mà ta làm lễ khánh thành ngày hôm nay.

Nhà thờ chẳng nếc cầm-tạ những người đã có công lập thành hội, mà hôm nay các ngài lại chẳng tiếc thời giờ đến đây chứng kiến; ta lại chẳng nên cảm ơn những người đã có công có của, giúp giập hội được thành-lập hay sao! Vậy tôi xin thay mặt những đứa trẻ bỏ côi, mà cảm-tạ hết mọi người đã có công giúp hội. Tôi xin các ngài mở lòng công đức giúp cho hội, lễ ra tôi không cần phải nói, nhưng không nói không được, cần phải rõi thời các ngài mới rõ. Số là tiền tài của hội thì không thấy tăng mà cứ phải tiêu nhiều tiền; mỗi ngày lại phải cứu giúp thêm nhiều người như những đứa trẻ con đói-khát đến xin cơm ăn qua ngày cho khỏi đói. Lại nỗi lòng nào không cứu đứa bé bất được, bắt ở xó ruộng, cầu bơ cầu bất ở ngoài đường, hoặc đứa gần chết đói ở trong chỗ thành-thị đông đúc nảy lấy làm đứa bé bỏ-côi cha, bỏ-côi mẹ mà người láng-giềng nghèo quá không thể nuôi được, phải đem lại cho hội, vậy hội nỡ lòng nào lại không cứu ru?

Các ngài đã biết rằng: những đứa trẻ con đến tuổi có lòng, thời ta cho chúng đi học. Ta cho chúng đi học, ta không mong đợi chúng nó làm người giá thông thái giá văn sĩ, nhưng chúng nó ở đời thời cần phải dạy cho chúng biết những điều cần dùng ở đời, cho chúng biết đọc biết viết quốc-ngữ tiếng An-nam Ta cũng không muốn gây ra cái đảng « không chăng không rẽ », nhưng ta muốn tác thành bọn thiếu-niên, mà vẫn không mất cái bổn tính chất-phác-hương, về sau không ở nhà Bảo-Anh nảy ra vẫn còn nhớ đến chốn quê cha đất tổ trở về mà làm ăn.

Như vậy thì sẽ có nhiều thợ giỏi xuất thân ở nhà, hoặc làm nghề bách công, hoặc làm ruộng, có thể dụng tài-năng trí tuệ, và đủ tư cách về đường đức-dục và thể dục để mở mang sự nảy cho giàu thịnh.

Nhìn về tương lai tôi tưởng tượng như trông thấy những đứa trẻ con ấy, nuôi nấng theo phép lao động, có kỷ luật, biết kính những nếc-tắc cũ, trở nên một bạng thiếu niên có giáo-dục, có học-thức, nên người thợ giỏi, người làm ruộng khỏe mạnh, biết yêu-mến nước Việt-Nam tươi tốt nảy, cùng qui mến nước Đại-Pháp.

Ta yên thương chúng, tự lác thiếu niên, khi thành thân người, chắc chúng biết yên kinh ta. Nếu được như vậy, thì là một phần thưởng qui nhất cho những người đã có công lập thành nhà Bảo-Anh nảy, »

Đoạn rồi hội-đồng trị sự mời các quan khách sơi bánh và rồng trà. Trong khi ấy thì có phường nhạc của quan Thiếu Hà-đông hoa những khúc rất vui-vẻ.

Tàu « Malicieuse » tới Qui nhơn. — Chiếc pháo thuyền *Malicieuse* đã tới bến Qui-nhơn.

Tòa Thượng-thẩm. — Hôm qua tòa Thượng-thẩm xử những việc sau nảy.

Cướp chẳng bắt lại bắt người bị cướp. — Một hôm về chiều tối có người đi đường đến địa-phận làng Ly-trường Tạ-quang-Y thì bị một tê côn đồ ra cướp giật. Khi ấy người bị cướp kêu la rầm rĩ lên thì bọn cướp bỏ chạy. Tên ly trưởng Y cùng ký dịch và tuần phu chạy ra thấy người bị mất cướp vừa kêu vừa đuổi bọn cướp liền bắt lấy điệu về điếm. Trong khi đi đường bọn tuần phu lại còn lấy tiền của người ấy nữa. Đến khi xét hỏi thì bọn tên Y khai là nhầm tưởng là cướp mới bắt. Tòa Nam-án tỉnh Hà-đông phạt tên ly-trưởng 5 ngày tù và những tên tổng phạm mỗi tên 10 đồng và bắt lết cả bọn ấy phải bồi thường cho người bị mất cướp, tổng cộng là 142p, 70 cho người bị mất cướp.

Tòa Thượng-thẩm hoãn lại để nghị án.

Cầu bụt cũng không tha. — Tòa Nam-án tỉnh Hà-đông phạt tên Ngvăn Tách và Trần-văn-Biên mỗi tên 5 năm tù và 200 đồng về tội vào chùa ăn trộm một con trâu chùa những đồ đạc đáng giá tất cả 200 đồng và bắt hai tên ấy phải bồi 50 đồng cho nhà sư mất trộm. Tòa Thượng-thẩm y án phạt tù và bồi thường và thêm cho phạt tiền.

Hành hung. — Tòa Nam-án tỉnh Nam - định phạt tên Đỗ-văn-Can, Nguyễn-văn-Đại, Hoàng văn Hỏ và Phạm-văn-Cơ mỗi tên 3 tháng tù và tất cả mấy tên ấy 50 đồng về tội đánh người bị thương. Tòa Thượng-thẩm y án phạt tù và thêm án phạt tiền.

Ăn cướp. — Tòa Nam-án tỉnh Ninh bình phạt tên Phạm-tuấn-Quang 5 năm khổ sai về tội ăn cướp tòa Thượng-thẩm tha cho tên ấy vì xét ra là can.

Tòa Nam án tỉnh Kiến-an phạt tên Ng-v-Thìn, tức tư Thìn. 20 năm khổ sai, tên Ng-v Ước, 10 năm khổ sai về tội ăn cướp và tên Phạm-thị-Tào, 3 năm tội đồ về tội đồng đảng về việc cướp ấy. Tòa Thượng-thẩm y án phạt tên Thìn và tên Ước và tha cho tên thị Tào vì xét không đủ chứng cớ.

Du đãng. — Tòa Nam án tỉnh Bắc-giang phạt tên Lê-v Hồ, 3 năm tù và 2 năm quản thúc về tội du đãng không làm nghề nghiệp gì. Tòa Thượng-thẩm y án phạt tù và tha cho tội quả thác.

Án bỏ đi không xét. — Tòa Thượng thẩm bỏ những cái án sau nảy không xét vì để quá hạn rồi mới chống án: Tên Trần-khắc-Huyên bị tòa Nam-án tỉnh Phú-thọ phạt 1 tháng tù về tội lấn đinh và dùng thẻ của người khác. Tên Vũ-đức-Bông bị tòa Nam-án tỉnh Hải-dương phạt 6 ngày tù về tội hành hung. Tên Ng-đình - Thị, Ng-đình-Viện, và Ng-thị Họp, bị tòa Nam-án tỉnh Hải dương phạt mỗi tên 15 ngày tù và 15 đồng tiền bồi thường về tội ẩn cắp.

Việc vu khống là lừa đảo. — M. Ng-v-Chiêm, cựu chánh-tổng Hiền-lương thuộc huyện Hạ-hòa tỉnh Phú-thọ bị kiện là lừa đối người làng, trong việc mua công-thái Đông-pháp và tòa Nam-án Phú-thọ phạt mỗi năm tù thì may tòa Thượng-thẩm minh xét không phải là lừa đảo thì tha cho trắng án.

Nhà bát Tây. — Nhà bát Tây chỉ còn ở đây đến cuối tháng mà thôi, đến 1er Janvier thì xuất Hongkong chừng một tháng rồi mới lại tiếp Hanoi.

Học trò Vân-nam đi du-lịch Bắc kỳ. — Có một bọn học-sinh trường Pháp-Hoa Mông tự mấy hôm nay được quan đốc trường đưa về xem Hội-chợ Hanoi. Sáng hôm qua thì đi xem trường máy bay ở Bạch-mai và hôm nay thì đi Haiphong để quan-sát các kỹ-nghệ.

BÁN : *Đất 4250 thước vuông ở phố Duvillier có ngõ ra phố Sinh-Từ.*— *Đất số 83 phố hàng Bông.* — *Nhà số 22 phố hàng Đậy.* — *Máy và đồ làm dầu* — *Máy say gạo.* — *Cần tây tốt.*
Hỏi tại số 6 phố Ngô Gạch.
3741

Thi lục-sự. — Báo *France Indochine* có đăng rằng:

« Ta được tin chắc rằng vì cái kết quả kỳ thi lục-sự cho các Tòa án đệ nhị cấp vừa rồi kém cỏi lắm, thì quan Thống-sứ Bắc-kỳ có định tư xin quan Toàn quyền đổi lại đạo nghị-định thiết lập ra ngạch ấy để cho cả những người không có mấy thứ văn bằng nào đó cũng được dự thi trong kỳ tháng hai tây nảy ».

Việc lôi thôi ở nhà in Ích-hữu-thư-xã. — Cái việc xảy ra tại nhà in Ích-hữu-thư-xã ở phố hàng Bồ, ngày 12 tháng tám tây trước và hai bên can thiệp là M. Ngô-nhật-Thăng với M. Ng-bá-Thiện thế nào thì độc-giả đã biết rõi và nhất là những người đi qua phố hàng Bồ cái đêm đó đã biết rõ lắm rồi vậy tưởng không cần phải nói lại nữa.

Việc ấy ngày thứ tư vừa rồi lại ra tòa án Trừng-trị một lần nữa thì tòa kết án như sau nảy: M. Ng-bá Thiện phải phạt 100 francs và bồi thường cho M. Ngô-nhật-Thăng 200 đồng.

M. Thăng lại kiện cả M. Ng-bá-Da, về việc ấy, song tòa xét ra hẩn ấy M. Da không có ở đây. Vậy được vô can.

Thưởng trong ngạch thư ký tòa Đốc lý. Các ông thư ký tòa Đốc-lý có tên sau nảy được thăng chức kể từ ngày 1er Janvier 1923.

Thăng thư ký hạng nhất :
MM. Ngô-văn-Chính, Ngô-văn-Qui Lê-văn-Toại, Trịnh-v-Quỳnh, Đặng-đình-Thận.

Thăng thư ký hạng tư :
M. Hà-trọng-Phác.

Thăng thư ký hạng năm :
M. Phạm-đình-Thiều.

CẦN NGƯỜI LÀM VIỆC

Sở Chớp-bóng ở phố Toàn-quyền, số 150, đường Quan-thánh, Hanoi, cần một người làm máy điện thực giỏi và phải biết cả việc máy chiếu-bóng nữa.

Tiền lương sẽ định theo công-việc làm.
8389

Cuộc HỘI-CHỢ Hanoi xem ra thực là một cơ-hội rất phát đạt cho đường thương-mại và đường kỹ-nghệ nước nhà.

Từ 17 đến 31 Décembre 1922.
1071

Ngạch thư ký — M. Nguyễn-văn-Long, thư ký hạng tư ở phủ Toàn-quyền, nay thuộc về phủ Thống-sứ thì đổi đi Sơn-la thay M. Trịnh-hữu-Đức.

Ngạch Y-tế. — M Nguyễn-văn-Luyện, thầy thuốc thì sai hộng năm ở Phú-thọ, nay kiêm việc khám thịt ở đấy, thay M. Đỗ Uông.

Thăng bổ. — MM. Tr-khắc-Thạch, Phạm đình-Ban, Ng-Tý, Ng-v-Chuyên và Ng-văn-Thảo, có bằng Sơ-học Pháp-Việt đều mông bổ trợ giáo tập sự, kể từ ngày 1er Janvier 1923 trở đi.

M. Ng xuân-Thái, mông bổ trợ giáo phụ biện.

Việc rủi-ro ô-tô. — Sở Mật-thám theo lệnh quan Biện-lý đã cho xét về việc rủi-ro ô tô ngày 15 vừa rồi tại đường Hải-dương đi Ninh-giang, một bà lão 62 tuổi bị vỡ sọ.

VIỆC BẮC-KỲ

BẮC-KẠN

Thư-viện An-nam. — Hôm 26 Décembre là ngày họp đại hội-đồng thường niên của nhà Thư-viện có bàn về :

1° Tình hình nhà Thư-viện :
2° Bàu lại tòa trị-sự.

Các ông hội-viên ở xa không thể về được, còn các ông ở tỉnh lị đều đến đông đủ cả. Đúng 5 giờ rưỡi, ông chánh chủ hội Bùi-đức-Long có nói mấy câu khai hội đồng, rồi ông Vương-đình-Kha là thư-ký và ông Ng-văn-Qui là thủ-quỹ trình sổ sách và bày tỏ các công việc từ khi các ông nhận chức. Khi hai ông đã bày tỏ trình việc hội xong rồi thì ông Phạm-huy-San phó chủ hội đứng lên thay mặt cả hội-đồng trị sự cám ơn các hội-viên tỏ bày lòng tin yêu mà giao tất cả công việc trong nhà Thư-viện cho các ông và xin từ chức để hội bàu lại tòa trị-sự mới. Hội-đồng đều ưng ý. Khi bầu thì chỉ có quan An Phạm đã về bàu làm chánh chủ hội thôi, còn từ ông phó chủ hội giở xuống không đã về bàu, nên phải bàu lại. Lần thứ hai thời lại chính những ông trong tòa trị-sự cũ được tái bàu là những ông nảy :

Vice présidenl : Phạm-huy-San, phán sự tòa Sứ ;
Trésorier : Ng-văn-Qui, phán sự tòa Sứ ;
Secrétaire : Vương đình-Kha, giáo-học Pháp-Việt trường ;
Secrétaire adjoint : Lê-hữu-Đư, phán sự Lục-lộ ;
Commissaire : Đỗ-đặng-Đào, quản lý sở Ô-tô.

Kỳ nảy quan Phạm đại-nhân đã nhận cho chức chánh chủ hội thì chắc công việc được phát đạt hơn trước, và lại xem như thế thì đã biết các ông trong tòa trị-sự cũ ai cũng

(*Xem trang thứ 3c, cột thứ 3cd*).

MỚI XUẤT BẢN SÁCH

LUẬN - NGỮ

Của ông cả Dương-bá-Trạc dịch

Giá mỗi quyển : 0$ 20

Ai muốn mua hay là hỏi gì thì xin cứ viết thư cho ông quản-lý nhà in của bản quán là :

Monsieur Bùi-Xuân-Thanh
69, Rue du Coton, Hanoi

ĐỒNG-HỒ
Đeo tay kiểu vuông
BỌC VÀNG,
BẢO HÀNH 10 NĂM
Máy chạy tốt,
nhất hạng
Mặt sẽ kim
có chất dạ quang
Giá..... 8 $ 50
BÁN TẠI HIỆU :
A. PERROUD (Nhà xanh)
39, Phố Paul Bert. — HANOI
2009

Sữa hộp tốt nhất hạng

Bán hiệu mới tìm được một nhà người Đại-Pháp buôn bán chắc chắn, có một thứ sữa đóng hộp, còn giữ được nguyên chất sữa tươi.

Thứ sữa này, ít đường, mà như thế thời tốt lắm, vì dùng sữa hộp, mà nhiều chất đường, thì người mua phải thiệt-thòi lắm lắm.

Vả sữa lắm đường, mùi trắng bệch, ngoại giả chẳng thêm ích gì.

Mua sữa nên chọn thứ còn váng mỡ, tức là chất crême còn nguyên chất chưa mất, và phải xem giấy dán ngoài hộp có biên rõ, sữa còn nguyên chất hay không (lait non-écrémé). Mọi người đều công-nhận, váng crême làm cho sữa có mùi vàng, chất sữa mùi vàng-vàng, ấy là thứ tốt nhất, nên dùng hơn cả các thứ khác.

Muốn thử thì rất là dễ, chỉ dùng một lượt khác biệt, vị nó thơm tho, không pha chất gì khác vào. Nguyên sữa đặc lắm, sau khi ăn, vẫn còn hương vị, ai đã dùng nó lại muốn dùng mãi. Muốn mua khỏi nhầm, hãng nhận hộp sữa nào có dấu « *đầu con bò* » in dưới chữ LA FAVORITE.

Bán-hiệu có gửi bán thứ sữa ấy ở hiệu Hock-guime-Seng, 55 phố hàng Bát-cũ, Rue Vieille des Tasses, tại Hanoi, để các ngài lại mua được tiện. Bán-hiệu lại bán nới giá, để chiêu khách.

Kính-cáo
Pharmacie MONTÈS
54, Rue Paul-Bert,
HANOI

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM

(Paiements en timbres-postes)

Nhiều ông gửi tiền trả bán-quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt cho bán-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài trừ ra những tiền đổi chỗ ở, bổn thị báo-quán không nhận tiền gì trả bằng con-niêm cả.

hết lòng làm việc cho nhà Thư-viện cho nên kỳ nầy hội-viên lại tái bầu các ông. Vậy các ông cũng nên vui lòng mà đem hết cái tài lực mẫn cán ra thi hành, vì thư-viện là thư-viện chung, làm việc cho thư-viện tức là làm việc cho mình, để trước là cho thư-viện được thịnh-vượng vinh viễn sau là để khỏi phụ lòng các hội viên đã ủy thác cái trách nhiệm lo tất cho các ông. Khi xong đâu đấy cả rồi xem ra ai cũng có lòng vui vẻ và mọi việc đều được thỏa thuê, đúng 9 giờ thì hội-đồng giải tán.

Nhân tiện tôi lại xin nhắc để các ngài biết rằng tỉnh nầy là một tỉnh thượng-du, lắm rừng nhiều núi, không được sầm uất như các tỉnh trung-châu, phố xá thường không được đông vui cho nên sự chơi bời tiêu khiển thực là hiếm có, từ khi nhờ được quan Chánh-sứ Bin quan sát Phạm-bá-Rong, cùng ông Lê-văn-Rị là thầy thuốc hiện bây giờ ở Hà-đông đã hết lòng bàn với các ông phần lớn Sở, các ông lòng sự các sở, các quan châu trong tỉnh, nên đã lập được nhà Thư-viện thiết thoát đã ngót 2 năm nay. Từ bấy đến giờ tức nào tạ cũng có chỗ chăng nhàn rỗi họp nhóm tối chuyện trò càng bổ dưỡng trí đức và trên khiến thì ai là chẳng mừng thầm và ai là không cạ tụng cái công đức của các ngài sáng lập ra hội và nhất là quan Chánh-sứ, vì ngài đã cho mượn cái nhà tạ ở ngay đầu tỉnh. Nhà nầy có bốn gian đều có cửa thò ra ngoài, cao ráo sạch sẽ, có trần có cửa kính chóp, trước mặt có vườn cảnh trồng rất là có phong nhã. Trong thư viện bày đặt rất là có thứ tự và chia từng buồng một. Một gian làm buồng giấy của tòa trị sự và để các báng hòa, như các thứ rượu L'aqueurs, các thứ dessert của conserves để cho các hội viên dùng cho tiện. Một gian làm buồng xem sách xem báo trong buồng nầy có đủ các thứ báo tây báo ta và các thứ sách vở bằng chữ Pháp chữ quốc-âm cùng chữ Hán tự không kể hết. Một gian để bàn cờ cùng bàn billard là một thứ chơi thú vị vào nhã không hại gì đến phong hóa, để các ông tiêu khiển sau khi xem sách cùng đọc báo đã mỏi. Lại có cả buồng để cho các ông ở xa về nghỉ. Buồng nào cũng có ghế ngồi chơi, có tranh treo cho cảnh mắt. Cái ảnh tượng phóng-đại của quan Chánh-sứ Bin là một vị ân bản của thư quan; trang hoàng tuy đơn sơ song trông có vẻ lịch sự thanh nhã và sạch sẽ.

Xem cách bầy đặt càng nghe công việc hội đồng ở trên kia và số hội viên có đến hơn 90 ông không kể 21 ông danh dự hội viên vừa người Nam vừa người Pháp thì chắc nhà Thư-viện tạ tiền đồ còn lắm sự hay.

* * *

Ở đây là một nơi sơn lâm cùng cốc, thấy thỏ hơi nặng cảnh vật buồn bã, nhờ có nhà Thư viện nên nhiều khi được tiêu sầu vui vẻ, nghĩ đã mừng lắm rồi, không ngờ lại sắp có hội Thể-dục đá bóng, như thế xét ra tạ ty ở nơi xa-xôi thật song cảnh tiêu khiển cũng tập tành cũng chẳng khác gì chốn phồn hoa nơi trung châu vậy.

Hình như phần nhiều các ông hội viên nhà Thư-viện ở tại tỉnh ly đã lập thành một hội Thể-dục đá bóng gọi là « *Au grand air* ». Hội nầy, nghe đâu ông chánh-chủ hội đã làm xong đều lệ để xin quan Chánh sứ ngài đã duyệt y và cho thi hành rồi bóng cũng các thứ đều đã mua đủ, chỉ còn đợi các ông trong tỉnh trị sự (là ông đốc học Ng-tương-Cẩm, chánh-chủ-hội cầu mẫn có tiếng, ông giáo Phạm-đức-Lễ, thư-ký đã lo lắng sốt sắng với hội ngay từ ban đầu, ông phán Ng-v-Quí, thủ-quĩ chính là ông sáng lập ra hội nầy) thu tiền và sửa sang miếng đất đã xin rồi. Song xét ra lý-tài hội còn quẫn bách lắm vậy, mong ông thủ-quĩ mau mau thu tiền và nước sơ các ngài hội-viên kịp đóng tiền ngay cho thì hội mới chóng kết quả được. Mong lắm thay !

V. Đ K. lai cảo.

HƯNG-YÊN (Thụy-lôi)

Thụy-long-hội. — Đất chợ Xuôi (Thụy-lôi) là một nơi buôn bán to, người các nơi đến buôn bán ở đấy cũng nhiều mà người Hoa-thương ở đấy cũng đông lắm ; lại tiện các lối bể thuyền đi Hanoi, Nam-định và Haiphong, trên bến dưới thuyền vui vẻ lắm ; khách qua đường ai ai cũng cho là một nơi sầm uất.

Nhưng chỉ hiềm vì ở đấy ít nhà gạch, nhiều nhà tranh, nên đôi khi hay bị hỏa hoạn. Mỗi lần ngọn lửa can nghiệt kia bốc lên, thời làm cho lắm người bị khuynh gia bại sản.

Nay có M. Vương-thường Hà đi rủ được mười người chung tiền vào để mua Rồng cứu hỏa. Lại được phép các quan trên cho đi mua, hiện đã thấy đem Rồng nước về chợ ta rồi, có lẽ từ nay trở đi, chợ ta không lo gì mấy về sự hỏa tai nữa.

Đáng khen M. Hà và các ông có lòng nhiệt-thành với chợ bản như vậy.

Tụ-Khuê lai cảo

VIỆC KINH-ĐÔ

Nhà Điện-báo nào phải nơi trường thi. — Chiều hôm 19 Décembre, tại nhà Điện-báo đang lúc có đông người ở trước, nào người lãnh ngân phiếu, nào kẻ lãnh hóa-hạng, hoặc người gởi thơ, Tây, Nam, Chà, Cuộc đủ mặt.

Một cô tiểu thư đi cái xe nhà ăn mặc rất bảo sang trọng, dừng xe trước cửa bước vào trong, tay cầm một cái bì thư có đóng bốn dấu nhăng ở sau, trước có đề mấy dòng chữ, khi cô mới bước vào thì hết thảy người đứng đó đều xúm xít chỉ trỏ cho nhau xem một cô tiểu-thư nhà sang trọng lại có diện mạo tuyệt vời.

Cô vào trước bàn thầy thông một bên tả, rồi trao cái thơ nhờ thầy cân thơ và giáo tem, thầy cầm thơ lật qua lật lại xem rồi nói cái thơ niêm nhăng không biệp thức thời phải đem về làm y thức sẽ đem lại, thầy nói xong rồi lại thìn mấy dòng chữ trên đầu cái thơ rồi mỉm mỉm cười, rồi nói sao có đã làm trợ giáo mà viết mấy chữ số mục còn trật, sao cô lại viết chữ « mille » là ngàn mà hiệp với số nhiều có không nhớ rằng trong ấy có dạy thế nào, thế nào chăng ? Thầy nói xong lại cầm cái thơ ấy đưa cho một người Tây đứng trước đó nhờ bồi có phải chữ mille ấy hiệp với số nhiều có thêm chữ S là trật chăng ? Rồi thầy lại cười mà nói rằng thế mà cũng là trợ-giáo, nói xong rồi nhìn mặt cô một lối rồi đưa thơ trả cô.

Khi ấy vì sự đó mà lắm người chăm nhìn cô, cũn cô thời chẳng khác nào một đóa trà-mi trong giữa buổi sớm ngày xuân, bỗng gặp phải con dông tố phũ phàng, cứ làm cho oanh bẩm nhụy rũ, nhận lấy phong thơ mà trở ra về.

Ôi, « vạch lá tìm sâu » là một tánh nết rất tốt hay là xấu ? Và nơi nhà Điện-báo nào có phải là chỗn trường thi đâu mà thầy nọ lại quá khắc mà đi tỏ cái khuyết điểm của kẻ đồng-bào với một người lạ, thế chẳng sợ người ta khinh mà lại khiếm nhã biết bao.

Một tên phụ trạm lai cảo

VIỆC TRUNG-KỲ

THỪA-THIÊN

Cựu học ở thôn quê. — Làng Thâu-phú thuộc huyện Hương Thủy có ông khóa kia xưa nay vẫn lấy nghề dạy học sinh nhai. Cách mấy năm đây trong làng nào cũng có học đường dạy chữ Pháp thời nghề sinh nhai của ông bắt lợi nhiều, ông thấy phần nhiều học trò theo tân học cũng chẳng mấy người thành tựu, một là vì sự nghèo thiếu không thể theo đòi được, hai là vì cách trở xa xuôi cho nên học chẳng thành phải trở về, thời đường Nho-học không biết một nét mà Pháp-học rồi cũng hoang-vu, lần lần đi cả, thành ra một người lỗ làng ; gặp khi có cái giấy thép ở dân đánh về thời coi không vỡ nghĩa, hoặc gặp khi trong làng trong xóm phải làm đến cái tờ khai báo gì bằng chữ Hán thời chịu. Bởi vậy nay ông lại cổ công khởi sự dạy lại chữ Nho, nhưng cách học ông đã sửa sang theo lối mới nghe cũng khá. Trong Hán văn ông chỉ chia ra làm hai khoa, một khoa dạy về từ-tuất xích-độc, một khoa nữa thời ông tóm tắt chỉ mấy chương chuyên dạy về luân-lý tam-cương ngũ-thường mà thôi, và một khoa nữa thời dạy quốc-văn. Công phu học chỉ độ 3, 4 năm thời đã đủ ra làm việc làng được, cách ông dạy như vậy mà xem ra học-trò đến học cũng được hơn vài ba mươi.

QUẢNG-NGÃI

Đánh lộn. — Mới rồi đây ở phố Cửa-tây có đám đánh lộn, lúc nghe la tiếng cứu, ai nấy đều chạy đến xem, chỉ thấy hai mụ đàn bà đương chụp đầu đánh nhau một cách dữ dội, may nhờ có mụ vợ người thầy thuốc ở gần bên, chạy đến trước, lấy lời khuyên giải, hết sức can ngăn, không thì cũng có mụ phải bị thương tích. Nguyên hai mụ nầy một mụ là vợ tên thợ bạc, một mụ là vợ tên thợ nề, đều là người ở trú ngụ làm ăn trong đất ấy, lúc ban sơ hai vợ chồng tên thợ bạc mới đến ở đậu tại nhà tên thợ nề, may đâu đất cũ đãi người mới, nhờ trời làm ăn càng ngày càng khá, dư dật được một trăm năm bảy chục, đã có nơi khác ; lẽ gì thời đâu bà tiêm thường, bay đi ngồi lê đôi mách, trách phải trách không, nói hành nói tỏi, thành ra sanh chuyện đánh lộn.

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài được biết rằng : tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy các ngài gửi ông nào mua thì gửi tiền cho hẳn ông có tiền thì theo giấy mua thì bản-quán không trả lời. Mua báo thì tính từ năm nước mông một tháng tây trở đi cho gọn.

Cuộc lạc-quyên Âu-trĩ-viên

Hỡi đồng-bào ! Đàn con Âu-trĩ là đàn con chung một họ nhà Hồng, tức là đàn con chung trong xã-hội. Ôi ! đàn con Âu-trĩ kia, mà phải nghèo khổ bỏ liều, trách-nhiệm ấy nào phải riêng một mình ai, đàn con Âu-trĩ kia, mà được mạnh mẽ sáng khôn, hạnh-phúc ấy cũng là hạnh-phúc chung trong xã-hội ; đồng-bào ta, ai là chẳng sẵn lòng từ-ái, giúp của, giúp công, mong tạo phúc cho cuộc Âu-trĩ-viên. Nay hội Khai-trí-tiến-đức mở ra một cuộc lạc-quyên xuất cả trong nước là một cuộc vinh-viễn mãi về sau. Kẻ bắt đầu từ thuở chín tây nầy trở đi, qui-ông qui-bà, hằng-tâm hằng-sản, có lòng thương đến đàn Âu-trĩ ở chốn thôn-quê, kẻ ít người nhiều, ai muốn giúp vào việc công-đức nầy, kẻ trước người sau, lúc nào cũng được.

Hỡi đồng-bào ! ai là người nhờ hạnh-phúc mà được trùng số, nhờ buôn-vàn mà được phát-tài, cũng nên nghĩ thương đến nỗi giống nước nhà, sẻ chút hạnh-phúc riêng của mình mà lạc-quyên cho cuộc tế-độ chung trong nước.

Hỡi các bà ! làm phúc nào bằng việc làm phúc nầy, xưa nay các bà vẫn sẵn lòng từ-bi phúc-đức, nay các bà há lại chẳng lạc-quyên ít nhiều để tạo-phúc cho lũ con trẻ trong Âu-trĩ-viên hay sao ? các bà mở lòng công-đức thực là phúc-đẳng hà-sa !

Hỡi các ông ! giàu có dư tiền dư của, há lại chẳng nghĩ thương đến nỗi giống mà giúp đỡ cho ư ? các ông lạc-quyên Âu-trĩ-viên tức là để phúc lại mai sau cho con cháu.

Chư ông chư bà có lòng lạc-quyên đa-thiểu thế nào, xin cứ gởi về cho ông Tổng-thủ-quĩ hội Khai-trí-tiến-đức là ông Lê-Văn-Phúc, Đông-kinh ấn-quán, số 82 phố hàng Gai, Ha-nội.

Chư ông chư bà có lòng lạc-quyên số tiền bao nhiêu cũng là phương danh qui-tính sẽ theo thứ-tự đăng lên *Nam-Phong* tạp-chí ; *Nam-Phong* lại đăng rõ cả số tiền ấy đem cấp cho những Âu-trĩ-viên làng nào. Như thế thì *Nam-Phong* tạp-chí lập thành ra một cái biểu chỉ-thu cho Âu-trĩ-viên, để cho mười mất đều trông, mười tay đều trỏ, những tiền làm phúc, không sai-suyễn đi đâu chút nào.

Cuộc lạc-quyên nầy, ngài nào lạc-quyên bằng tiền-bạc hoặc bằng trái-phiếu Đại-Pháp và Đông-Pháp, bản- hội đều nhận cả.

Hội Khai-trí-tiến-đức định rằng các bảo-mẫu phải dạy trẻ con đọc những bài ca và thơ mà hội sẽ đặt để ca-tụng công đức các nhà từ-thiện đã giúp vào công cuộc Âu-trĩ-viên.

Hội sẽ nhân tết Trung-Thu mà đặt một tiết kỷ-niệm các công đức ấy. Những trẻ-con ở Âu-trĩ-viên đọc các bài ca-tụng ấy thì công đức các bậc ân-nhân lẫn thấu đến qui-thần.

Vậy các ông các bà nên quyên tiền giúp vào Âu-trĩ-viên để được hạnh phúc.

Trẻ con bên Giáo cũng sẽ được phép Nhà-chung cho cầu-nguyện các nhà từ-thiện theo đạo Thiên-chúa.

KHAI-TRÍ-TIẾN-ĐỨC

Xe đạp hiệu « Royal »

MỚI ĐẾN NHIỀU LẮM:
Xe đạp thi
Thượng hạng. 600 f.00
Xe đạp đi chơi
Thượng hạng. 575 f.00
Bán tại : M. WIÉLÉ
45, Rue Maréchal Joffre
(sau Phố cửa Đông Hanoi)
396

SOCIÉTÉ DES TANNERIES DE L'INDOCHINE

THỤY-KHUÊ (près Hanoï)

Hội-chợ năm nay (1922) chúng tôi có bày đủ các thứ da, mới các ngài vào xem :

GIAN SỐ 14, SÉRIE A

Nhà-nước sẵn đăng các thứ da của chúng tôi thuộc để đăng làm giầy cho nhà binh.

Giầy tây, giầy ta, hòm, đáy chạy máy, yên ngựa, cán roi, các ngài nên dùng da của chúng tôi thuộc thì thật tốt.

BÁ CÁO VIỆC RIÊNG

Bản quán mở ra mục nầy, để đăng những tin tức có việc riêng, giá đăng bao thì tùy mục, đã có thể-lệ; Phàm những việc đăng ở mục nầy, ai kỳ tên, người ấy phải chịu trách-nhiệm, chớ bản quán không biết thực hư thế nào cả.

HỘI TIN-LÀNH

Đến tối chủ-nhật 31 Décembre nầy, hồi tám giờ, tại nhà thờ Ngõ-Trạm, ông Mục-sư bổn-hội sẽ giảng về đề-mục :

LÒNG DỤC-VỌNG NÊN THẾ NÀO ?

Trong Kinh-Thánh ông Phao-lê có chép rằng : « Ta bỏ quên những sự đã qua rồi mà giăn mình tìm đến những sự chưa được tới để đạt tới mục-đích ».

Xin các qui-chức quá bộ đến nghe giảng.

LỜI MỪNG NĂM MỚI

Nhân dịp năm mới 1923, Hội Tin-Lành Hanoi đông-nhân chúng tôi xin có lời cung-chúc kính-đạt cùng các giáo-hữu và các bạn-hữu bổn-hội được nhờ ân điển Chúa và được vạn sự khang-ninh.

2009 **Hội Tin-Lành cẩn-bạch.**

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui-khách xem báo thấy có đăng các bạch cáo bán-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhờ mà tìm ra không đổi được, lại viết thư trách bán-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ rày đề có lòng chiếu-cố đến bán-hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi. »

Nay kính,
Ed. MONTÈS,
54, Rue Paul Bert, Hanoi.

BẠCH-THÁI-TÔNG

SỞ VẬN TẢI
80, Bd Carreau (Phố MỚI)
(ở gần La-ga Hanoi)
TÉLÉPHONE 312

Dọn nhà — xe đồ đạc — xe hàng hèn ở trong thành-phố và đi về khắp cả các nơi bằng xe ngựa.

RẤT nhanh và cẩn thận
GIÁ RẤT RẺ 2001

CÁC CUỘC ĐI XEM

SĂN-NHIÊN

Tối thứ năm :
BÀ CÒ GẤU
Tích này diễn gấu tinh lấy Tân-sinh để con, mà sau thành bà cô gấu.

Tối thứ bảy :
OÁN NỮ LY HÔN
Tích này diễn Bắt-cáng của được Bảo-Châu gả cho Tuyên-sinh. Tướng Thừa-tướng lại toan đem con gái lấy tranh chồng Bảo-Châu. Vai đào, vai kép cất rất đích đáng, mời các qui-khách đến xem bình-phẩm cho.

CINÉMA PALACE

(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 27 đến chiều chủ nhật 31 Décembre 1922

Ba buổi ban ngày thứ năm và chủ nhật chớp từ 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

THỜI-SỰ « ÉCLAIR »

Một bản phim mỹ-thuật và cách soạn cảnh rất tài tình.

SPARTACUS

Nghỉ

TUẦN LỄ NÀY

Đổi riêng chương trình những tối chủ nhật 31 Décembre 1922, tối thứ hai 1er và tối thứ ba 2 Janvier 1923

Chiều thứ hai 1er Janvier có chớp ban ngày

Diễn lại một bản phim rất thú
LA SULTANE DE L'AMOUR
Cô Florence d'Hélie đóng vai chính.

Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

TRANH VẼ

Bán buôn — Bán lẻ

Bán-hiệu mới về và mới in được nhiều thứ tranh thủy-mạc và tranh thuốc theo lối mới, rất đẹp và rất nhã. Lại có nhận vẽ các kiểu như là : kiểu thêu, kiểu dệt, kiểu đen, kiểu giấy cườm vân vân.

Lại có nhận bán truyện
SONG-PHƯỢNG KỲ DUYÊN
của ông Nguyễn-đỗ-Mục nữa.

HOÀN-VÂN
Vẽ tranh, sẽ kiểu mà sẽ truyền-thần
73, Phố hàng Bông, Hanoi

華 PAO-VA 實

28, Phố Hàng Bồ, Hanoi
德人在華門街行內河東東

Chúng tôi có 101 hình trình các qui-khách biết rằng chủ trương của chúng tôi là để chiêu khách, cho nên không những là bán giá thật rẻ, lại còn càng ngày càng thêm hàng lên cho đủ mọi thức, không kể những đồ vàng bạc thường dùng, chúng tôi lại có buôn ở bên Hồng-kông và Shanghai những đồ trân châu, hồ phách, ngọc thạch, nói tóm lại là đủ các thứ thứ rẻ rúi, lối cổ, lối kim mà ngày nay ở cõi Viễn-Đông đang quen. Chúng tôi lại có bán cả một thứ đồ sứ Giang-tây như là lọ, hát, từ bình bằng sứ, vân vân.

Cũng kỳ tàu về rồi, bản-hiệu lại mới thỉnh thêm được giầm ba tay thợ khéo ở bên Tàu sang, nào là thợ trúc-hoàng, nào là thợ chiếu nào thợ đồng-hồ. — Xin các qui-khách chiếu-cố cho thời chúng tôi lấy làm cảm ơn lắm. Các ngài đến xem, chúng tôi cũng xin nghênh tiếp một cách rất lịch-sự.

PAO-VA
Superior, n° 28, face des Peaniers, Hanoi

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

泰 NAM-THÁI 南

26, Quai Clemenceau, 26

(Tức là phố Bờ-sông, số nhà 26)

HANOI

Hiệu tôi có bán gỗ lim cây, gỗ phiến, gỗ gụ, gỗ tạp và các thứ xẻ sẵn thanh-khí, có cả bán ghế làm sẵn bán và có gạch xây tường. Hàng tốt, giá xin tinh phải.

NAM-THÁI

2021 *Kính-cáo.*

Hiệu GIU-ÍCH *của Công-ty* CHU-VĂN-MINH *ở Haiphong, đường Sadi-Carnot, số 115 có nhà máy dầu và chế các thứ sơn tây đã các mái đặt riêng* COQ GÀ VÀNG.

Sơn rất tốt, giá bán phải chăng, xin đồng bào chiếu cố. Cật hóa, có viết thư cho bản hiệu lấy mẫu, sẽ xin gửi biếu ngay.

Hàng bày : Một-chợ : gian thứ 46, gần E (mới làm xin mời các quý-khách qua bộ đến xem). Phải ai lấy tin cho bản hiệu, gọi là nhất phần chân chính kỹ-nghệ nước nhà.

2055

MÙA MƯA

Ở hiệu Quảng-Hưng-Long

Số 79, Phố Hàng Bồ, Hanoi

MỚI VỀ :

Áo toi đi mưa

(Pardessus en laine imperméable)

và các thứ

Mũ, Khăn-quàng-cổ

(Foulards en laine)

vân vân... 2078

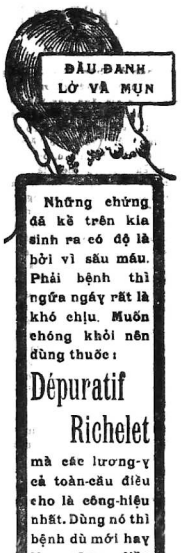
THUỐC DRAGÉES RABULEAU (hiệu đầu nai)

Bệnh hao mòn, kém sức, yếu đuối, đều là những bệnh nguy, ta thường lấy mắc phải, vì làm lụng quá hay lo nghĩ nhiều. Nó làm cho kém bẩm chân huyết đi mà chính chân huyết ấy cũng lại còn yếu đi nữa. Vậy ta cần phải bồi bổ ngay vào chân huyết. Muốn bồi bổ cho chân huyết thì không còn thuốc gì hay bằng thuốc *Dragées Rabuleau* (hiệu đầu nai). Thuốc nay vừa bổ vừa có công khỏi bệnh yếu đuối, mỏ mệt, xấu máu, hao mòn sao khi mới khỏi bệnh giúp, bệnh sốt rét, những bệnh lâu năm

Thuốc này làm cho máu huyết bình phục lại như thường và lọc cho huyết được trong lại, làm cho người ta khỏe khỏi kể có hàng nghìn hàng vạn người.

Ở các hàng bào-chế lớn đều có bán cả.

2056

Những chứng đã kể trên kia sinh ra có độ là bởi vì sâu máu. Phải bệnh thì ngứa ngáy rất là khó chịu. Muốn chóng khỏi nên dùng thuốc :

Dépuratif Richelet

mà các lương-y cả toàn-cầu đều cho là công-hiệu nhất. Dùng nó thì bệnh dù mới hay lâu cũng điều khỏi cả; chẳng những chữa được các chứng ấy mà thôi lại trừ cả các chứng đau xương, nhức đầu.

tớ [illegible] thì [illegible] tháng

Thuốc này có bán ở các hàng tục-hợp to

Nước hoa thượng hạng : Eau de Cologne Montès

Thứ nước hoa này của bản-hiệu chế ra đã lâu, vẫn được tiếng khen là thơm lắm. Các ngài đã dùng đều chịu là hạng quí nhất ! Có nhiều ngài ở xa không biết giá; nay xin khai đề các quí-khách cùng biết :

EAU DE COLOGNE MONTÈS

Chai lớn : 1 litre. . . . . **3$55**
Chai nhỡ : 1/2 litre. **1.80**
Chai nhỏ : 1/8 litre. **0.55**

Hàng chai nhỏ này có đóng thư mới rồng đi xây ra từng giọt được.

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÈS

Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 84

GRANDS-MAGASINS-REUNIS

Bản-hiệu có lời kính trình các quí-khách biết rằng nhân dịp tết nguyên-dán cửa hàng của bản-hiệu sẽ MỞ CỬA cả ngày chủ-nhật 31 DÉCEMBRE. Buổi sáng từ 9 giờ đến 11 giờ, buổi chiều từ 14 giờ 30 đến 19 giờ, và sẽ ĐÓNG CỬA tất cả ngày thứ hai 1er JANVIER.

2074

Nhà Bán-đồ « TẤM-TẮM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ lúc mấy giờ sáng.

CAO RĂNG

立即拔除止痛固齒牙春萬膏

Thuốc Cao này thơm tho trong sạch khỏi giáo, ngăm khỏi đau răng, sâu răng, cam răng; răng lung lay ngậm thì vững lại, bán tại hiệu Vạn-Xuân-Đường, số 211, phố Tiền-an, tỉnh Bắc-ninh (Tonkin).

Song liệu mỗi phiến giá. . . **0$20**
Đơn liệu mỗi phiến giá. . . **0 10**

Các hàng tạp hóa et các hàng bào chế các tỉnh hiệu đã nhiều nơi mua buôn để bán lẻ, ngài nào muốn mua buôn xin gửi thư lại. Các nơi đã ấn định có bán hộ như sau này : hiệu *Mỹ-Bình Tự* số 136, phố hàng Bông, Sở bán báo lẻ số 63, phố Bông-Bình, nhà in *Đông-Bình Ấn-quán* số 82, phố hàng Gai, hiệu *Vĩnh-Lợi-Vinh*, số 69, phố hàng Bè hiệu *Hanh-Nhân-Đường* số 81, p. 8 Phúc-kiến, hiệu *Vinh-Lương* số 27, phố Hà-trung, à in *Quảng-Lợi* số 23 hiệu *Bảo Hợp* số 27, phố Chợ-nhiều Cũ, hiệu *Phạm xuân-Trang* số 62, phố hàng Bạc, hiệu *Vinh-Hợp-Thành* số 119, hiệu *Thành-Hòa-Đường* số 127, và hiệu *Anh Hòa Đường* số 231, phố hàng Buồm, hiệu *Phương-Đình* số 100, phố Cầu gỗ, Hanoi, hiệu *Hợp-Hưng-Long* số 21, phố khách Haiphong, hiệu *Quảng-Lợi Tích* số 25 phố hàng Song và hiệu *Hoa-Sinh-Đường* số 167 phố khách, Nam-định, hiệu *Đức-Phong* số 166 phố Đông-thị Bắc-ninh, hiệu *Phúc-Hưng* bán tạp hóa tỉnh Phúc-yên, hiệu *Vạn-An* phố Tân-tài tỉnh Yên-bay hiệu *Đức-Thắng* phố Việt-Lợi tỉnh Việt-trì hiệu *Hưng-Long* nhận đứng bán buôn các thuốc để bán lẻ nước số nhà 62, phố Phúc-kiến Hanoi các nơi kể trên có bán hộ cả thứ thuốc chữa hoa người và các thứ cần dùng khác nữa, đều công-hiệu cả. Bản hiệu hiện nay có bày bán các thuốc ở Bắc-chợ gian số 29, giấy E. Xin các quí-khách nhân làm quang-cố. Bản hiệu xin cảm ơn hội vô cùng

2038

Vạn-xuân đường, cẩn khải.

Xe nhà và xe cho thuê

Có bảy kiểu tại Hội-chợ

POUSSE-POUSSE SAIGONNAIS

Société Fse de Transports — Hanoi

7, Boulevard Rabillat, 7.

Téléphone N° 23

2078

CAFÉ, RESTAURANT
HOTEL DES COLONIES

TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính-quán tại phố hàng Trống, số 80 ngay cửa Nhà-Thờ Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 68 cùng phố ấy.

Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu châu

Bạn-sạn thừa tiếp các qui-khách Tây-Âu và Đông-Á cũng một cách hình-đẳng, mà lại để tùy ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt tịch cung được, và cũng một giá tiền.

Phụ-quán cũng có giây nói trực tiếp với chính-quán 2048

2056 bis

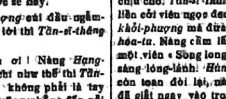
NGÀY NÀO CŨNG CÓ XE THƠ CHẠY

Công-ty PHẠM-VĂN-PHI

ĐƯỜNG TÊN-LY ĐI CHỢ HIẾU

Ở đây TÊN-LY chạy hồi 8 giờ rưỡi sáng sau chuyến xe lên thơ nhất ở Bến-thủy và ở Vinh ra.

Ở CHỢ-HIẾN (Phủ-Quì) đi hồi 1 giờ chiều đến ga Tân-ly sau khi chuyến xe lên về Vinh và Bến-thủy.

Auto-Postale

ĐƯỜNG VINH VỀ HUẾ

Ở VINH đi hồi 4 giờ sáng đến ĐÔNG-HÀ vừa kịp chuyến xe-lửa vào Huế.

Ở ĐÔNG-HÀ ra hồi 8 giờ sáng sau khi chuyến xe lửa thứ nhất ở Huế ra.

Công-Ty chúng tôi xin trình qui-khách biết rằng : kể từ tháng năm tháng giêng tây này, ngày nào chúng tôi cũng có xe chạy chở thơ và hành-khách ở ga Yên-Ly về Phủ-Quì và Phủ-Quì ra ga Yên-Ly. — Ở Phủ-Quì có 3 phiên chợ Hiếu buôn bán sầm uất lắm các qui-khách buôn bán ở đây đi lại có hàng-hoa gì xin cứ giao cho bản-ty chở, tính giá phải chăng.

Các qui-khách đi lại đường Vinh-Đôngnhà nên đi xe thơ thì được cẩn thận hơn, nhưng khi lấy vé nên có ý kẻo lầm đi vào xe khác. Muốn khỏi sự lầm lẫy, xin liệt qui khách đánh giây thép trước cho bản-ty. Hễ khi bản-ty nhận được giây thép sẽ cho xe ra đón hay là cho người nhà đi đón.

Đường Yên-Ly đi cho Hiếu thì đánh giây thép ra PHẠM-VĂN-PHI Yên-Ly garc ; — mà đường Vinh-Đông-Hà thì đánh giây thép cho PHẠM-VĂN-PHI Đông-hà gare.

2012

55

TỤC TÁI-SINH-DUYÊN

(Bài này cũng tiếp theo sự-tích Mành-lệ-quân, của Hương-diệp phu-nhân là một nhà nữ-sĩ thuở xưa soạn ra. Soạn theo lối dân-tự, nay xin dịch thành văn xuôi để hiến các độc-giả.)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Tân-sĩ-thăng vui cười, lại trở *Hàng-khôi-phượng* mà rằng :

— Cuộc vui hôm nay thật là nhờ cái *ơn-huệ của Hàng quốc-cữu* !

Tiệc hoa đang nhiệt nào thì người nhà *Hàng-khôi-phượng* đã đem một nghìn lạng bạc đến, cả thảy 10 phong. *Hàng-khôi-phượng* gọi mụ chủ vào mà bảo rằng :

— Khi trước mụ mua nàng *Hạng-hoa-tu*, thân-giá 800 lạng bạc, nay ta lại cứ nguyên-nhân phát hoàn, nhưng thứ bạc khổ-ngân này so với thứ *dụng-ngân* của mụ, còn cao hơn quá trăm lạng nữa, thế thì tất mụ đã được *vừa lòng*. Còn hai trăm lạng này, mụ giao cho nàng, về sau xuất gia hay là tại-gia, tùy nàng tự-chủ. Mụ phải tiếp đãi nàng cho tử-tế, nếu còn thiếu-thốn mà ở chỗ nàng, ta sẽ trọng trị.

Mụ chủ cái đầu lạy tạ và thưa rằng :

— Khi nào chúng tôi dám như thế !

Nói xong, lại gọi nàng *Hạng-hoa-tu* bảo đến lạ ơn *Hàng-khôi-phượng*. Bấy giờ nàng *Hang-hoa-tu* đã trang-điểm một cách nhã-đạm, lẳng thẳng bước vào. *Tân-sĩ-thăng* và *Hàng-khôi-phượng* lại chú ý mà nhìn thì quả-nhiên là một bậc *Vu-sơn* thần-nữ vậy. Khí lẫy nặng không ấu-sầu như trước, hai má đỏ hồng-hồng, trông lại càng kiều-diễm.

Nàng cái đầu mà thưa rằng :

— Dám thưa quốc-cữu ! Ngày nay tiện-thiếp được đội cái ơn to của quốc-cữu đã bỏ nghìn vàng mà cứu với cho tiện-thiếp ra khỏi chốn hỏa-khanh này, từ đây trở đi, tiện-thiếp mới biết các nhà vương hầu cũng có tay đại hào-hiệp, không dám khinh thường vậy

Nói xong, sụp xuống đất lạy. *Hàng-khôi-phượng* vội vàng đỡ dậy mà bảo rằng :

— Có sá chi việc ấy mà nàng phải thâm-tạ. Thôi, từ đây nàng nên nghĩ tìm lấy chỗ nương thân.

Nàng *Hang-hoa-tu* nghe nói, lại qui xuống mà thưa rằng :

— Dám thưa quốc-cữu ! tiện-thiếp này, cha mẹ tọ-thế cả, chỉ có một thân một mình. Ngày nay quốc-cữu đã bỏ nghìn vàng cứu cho tiện-thiếp ra, nhưng bốn bề không nhà, thân này nào biết về đâu cho được. Vậy tiện-thiếp xin cam tâm đem thân làm nô-tỳ ở phủ quốc-cữu, để gọi chút báo đền cái ơn to lấy.

Hàng-khôi-phượng chưa kịp trả lời thì *Tân-sĩ-thăng* cả cười mà bảo rằng :

— Nếu vậy thì cần nó bây giờ cũng cần nói lúc nầy để khác nhau rồi ! Vừa đây, nàng khăng-khăng một mực khinh rẻ các bậc vương-hầu, tỉnh-nguyện cắt tóc đi tu, ngày nay trông thấy nghìn vàng, đã vội đổi thay chữ-ý.

Nàng *Hang-hoa-tu* nói :

Dám thưa quan *Tân* học-sĩ ! ngài dạy thế là lắm. Lúc nầy khác bây giờ khác, khi nào lại giống nhau được !

Hàng-khôi phượng nói :

— Không phải tôi có-ý gì mà giúp nàng đâu, tôi thấy nàng là người thanh-trinh, vậy nghĩ thương tình, bỏ tiền ra giúp, nay nàng lại về với tôi thì trái cái lòng tôi sở-dĩ giúp nàng. Về nhà tôi gia-pháp rất nghiêm, thân-phụ tôi làm đến *vương*-trước mà cũng không có thị thiếp, thân mẫu tôi càng nghiêm-khắc lắm. Nếu tôi đem nàng về thì tất hai thân tôi không bằng lòng ; Sự quở-mắng tôi đã đành, nhưng lại thêm dở-dang cho nàng vậy.

Hàng-khôi-phượng nói xong, truyền đem 20 đồng bạc chỉ tiền rượu cho mụ chủ, rồi đứng dậy về. *Tân-sĩ-thăng* nắm lại mà bảo rằng :

— Niên-huynh ơi ! Niên-huynh đã bỏ nghìn vàng ra cứu nàng, nay nàng đang độ tuổi xanh, nỡ nào mà để cho phải xuất-gia đầu phật. Đệ thiết-tưởng niên-huynh cũng nên nghe lời nàng mà cứu nàng cho trót.

Hàng-khôi phượng nói :

— Nếu vậy thì niên-huynh nên đem nàng về nhà, tôi nghe lệnh-lữu cũng là người hiền-thục, đều vườn có thêm hoa, chắc cũng không thị-phi gì vậy.

Tân-sĩ-thăng nói :

— Có lẽ nào lại như thế ! Nàng là người của niên-huynh, khi nào để dám đoạt ái. Huống chi nàng chỉ yêu-mến bậc hào-hiệp, mà đệ nay là một kẻ hàn-sĩ, dẫu trong nhà không cái nạn *sư-tử*, nhưng hoa kia há lại đem chắp cây này bao giờ !

Nàng *Hạng hoa-tu* nói :

— Tiện-thiếp chỉ muốn được qui-nhân hứa cho một lời thì dẫu phải chờ-đợi trong 8 năm hoặc 10 năm, tiện-thiếp cũng không quản, khi nào ngài bằm với cao-đường, có thể cho tiện-thiếp về được sẽ hay.

Hàng-khôi-phượng cười gật-gù-nghĩ, chưa kịp trả lời thì *Tân-sĩ-thăng* nói :

— Niên-huynh ơi ! *Nàng Hạng-hoa-tu* đã quyết chí như thế thì *Tân-sĩ-thăng* này cũng không phải là tay bảo-hiệp, nhưng cũng chẳng đến nỗi mắn lạnh như ai, vậy xin bỏ tiền đem nàng về tiền-trợ tại nhà tôi, ở riêng một chỗ tiểu-liêu, đợi khi nào niên-huynh bằm với cao đường rồi, bấy giờ sẽ đón ngọc-nhân về nơi kim-ốc.

Mọi người nghe nói, đều khen là diệu kế. *Hàng-khôi-phượng* cũng xin cầm-ta cái lòng qui-hữu ấy, lại bảo nàng *Hạng-hoa-tu* rằng :

— Quan Tân học sĩ đây vốn tính hiền-hậu, vậy nàng cứ về đấy đợi tôi trong nên năm ba tháng, nếu không được tin tôi thì đã có *Tân* học-sĩ đây, nàng cứng không ngại. Tôi xin thôi thưa, nàng chớ ngại lắm.

Nàng *Hạng-hoa tu* liền qui xuống lạy, khóc mà nói với *Hàng-khôi-phượng* rằng :

— Quí-nhân ơi ! tội chỉ muốn xin qui-nhân một vật gì để làm kỷ-niệm vậy.

Hàng-khôi-phượng ngẫn-ngừ không chịu cho. *Tân-sĩ-thăng* đứng gần lấy liền cởi viên ngọc đeo lưng cầm *Hàng-khôi-phượng* mà đưa cho nàng *Hạng-hoa-tu*. Nàng cầm lấy xem thì thấy có một viên « Song long bảo châu », ánh sáng lóng-lánh. *Hàng-khôi-phượng* còn toan đòi lại, nàng *Hạng-hoa tu* đã giắt ngay vào trong mình, rồi cởi đồ-trang lấy tự. Lại quay lại lạy tạ *Tân-sĩ-thăng*.

Tân-sĩ-thăng hớn-hở mà rằng :

— Nếu vậy hay ! Bây giờ đã chịu lạy tôi rồi đó.

Bấy giờ mụ chủ và các cô-nữ đồng tiến *Hàng-khôi-phượng* ra cửa. *Hàng-khôi-phượng* từ biệt *Tân-sĩ-thăng* tức khắc, truyền người nhà sắn kiệu đề đưa nàng *Hạng-hoa-tu* về. Mụ chủ giả-cách khóc-lóc mà thương-tiếc nàng.

Nàng *Bách-hoa-khôi* nắm lấy áo rồi thổn-thức mà bảo rằng :

— Hiền-muội ơi ! ngày nay thật là cái ngày đáng-tiếc của em đó. Thương thay cho chị đây hoa gió lại được sum-họp cùng em. Sau này em về ở phủ quốc-cữu, cũng chớ nên quên những lời dông-tâm với nhau trong mấy tháng trời vậy.

(Còn nữa)

Imprimerie du Trung Bắc Tân Văn